

LUPTA

le combat

Director : Mihai Korné

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN		
In franci francezi		In alte valute tariful este majorat pentru acoperirea cheltuielilor bancare :
FRANTA	FRF 200	DM 100 - Fr. Elv. 90 - L.St. 25
EUROPA	FRF 250	
Cu avionul :		
AFRICA	FRF 300	USD 45 sau echivalent
AMERICA DE NORD	FRF 300	USD 45 sau CAD 53
ISRAEL	FRF 300	SHEKEL 2560
AMERICA DE SUD	FRF 350	USD 51 sau echivalent
AUSTRALIA	FRF 350	DOL. AUSTRALIENI 60

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France
Téléphone : (33-1) 46.02.05.40 - Télex 270152F
Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

NUMARUL 45

7 octombrie 1985

"APOCALIPSUL INCEPE IN SPIRIT..."

In numărul 43 din 7 septembrie al revistei LUPTA am publicat un rezumat al interviului luat de directorul secției române de la REL, dl. Vlad GEORGESCU Părintelui Gheorghe CALCIU, ajuns în luna august în SUA, interviu transmis pe post în ziua de 28 august. Fiind, prin amabilitatea secției române de la REL, în posesia textului, publicăm largi extrase din acest interviu.

- ... Care credeți că ar fi locul Bisericii ortodoxe române în viața de fiecare zi a cetățenilor și a țării...?

- ... Biserica ortodoxă română are exact aceeași poziție de docilitate față de puterea seculară pe care o are și Biserica rusească și cea bulgărească și cea cehă și așa mai departe. Vorbesc de bisericile ortodoxe nu catolice. Pentru că prin însăși structura ei, prin lipsa unei conduceri unice, Biserica ortodoxă a devenit o biserică națională. În mod fatal ca a intrat într-un contact direct cu guvernele care au condus succesiv țările - și Biserica română la fel - și a fost atașată, într-un sens acestei puteri lumesti. Deci problema Bisericii ortodoxe nu este aceea a Bisericii române. Este problema tuturor Bisericilor din regimurile totalitare în general și în regimurile comuniste în mod deosebit. Pentru că și ierarhii și preoții sunt niște oameni. Au neputințe, au interese materiale, sunt influențați, pot fi intoxicați de o propagandă politică așa ca orice cetățean al țării. Și, în sensul acesta, noi am fost intoxicați de politica comunistă, în special în ultimii 20 de ani de politica lui Ceaușescu printr-o propagandă fără limite și fără nici un fel de opreliști a bunului simț. Iar ierarhii noștri, într-adevăr, din slăbiciune omenească, s-au subordonat total intereselor guvernului, în special după instalarea noului patriarh Justin Moisescu.

- ... în trecut, Biserica ortodoxă n-a fost totdeauna atât de supusă, nici în Evul Mediu, nici în veacul al XVIII-lea. Dimpotrivă, a jucat din punct de vedere politic, un rol foarte important... de la Cuza încoace, într-un fel sau într-altul, Biserica ortodoxă dă mai mult Cezarului decât ar trebui să dea Cezarului.

- ... în momentul actual, noi simțem mult mai subordonați decât am fost sub patriarhul Justinian Marina pentru că el a fost un patriarh care a ajuns prin influență politică în conducere. Însă în ultima parte, patriarhul Justinian Marina a avut o poziție net opusă guvernului comunist. Mi-a duc aminte când i s-a cerut să accepte mutarea unei biserici - este vorba de biserica lui Floricioiu, ginerele lui Mihai Viteazul, de pe bulevardul Dimitrie Cantemir - care încurca oarecum - a refuzat net ca această biserică să fie mutată. Când parohul bisericii a fost chemat în fața unei comisii guvernamentale, el nu știa unde a fost dus și 40 de inși au strigat la el să semneze, ca și cum biserica ar fi fost a lui. Să semneze dărîmarea bisericii ar fi fost un act care nu avea nici o valabilitate. Omul a refuzat. Și astfel biserica a fost salvată. Lucru care nu s-a întâmplat acum.

- Credeți, deci, că dacă am fi avut un alt patriarh, Văcăreștii, Cotrocenii și toate celelalte biserici ar fi fost salvate?

- Este absolut sigur. Pentru că în momentul în care un patriarh ar fi fost alături de noi în lupta pentru apărarea bisericilor,

nimeni nu ar fi îndrăznit să se atingă de biserică. Un patriarh, să știți, are o putere extraordinară.

- Rămîne atunci întrebarea de ce ierarhii de astăzi dau Cezarului mai mult decât trebuie... pentru că nu e numai un patriarh, sint și mitropolii. E o Biserică întreagă.

- ... Nimeni nu ajunge la Scaunul Episcopal fără a fi agreeat de partid și de guvern. În momentul când cineva este bănuț că ar putea avea o altă atitudine decât cea pe care i-o impune guvernul, nu ajunge la Scaunul Patriarhal, sau la Scaunul Episcopal. Așa că toți acești episcopi, care au ajuns în scaunele lor, sint prin asentimentul guvernului, prin niște angajamente prealabile pe care și le iau și pe care oamenii nu se străduiesc deloc să nu le împlinescă. În acțiunea mea, dacă alături de mine ar fi fost un singur episcop și mă refer în primul rînd la episcopul Roman pe care l-am iubit foarte mult, pentru că el provenea dintr-o minăstire, deci avusesse o viață călugărească îndelungată și despre care știam și auzisem că are o viață spirituală și care m-a abandonat din primul foc. Dacă el totuși ar fi fost alături de mine, nu s-ar fi întâmplat cu mine ceea ce s-a întâmplat. Eu însă am fost, aș putea spune, într-o mare măsură, victima lui, în cea mai mare măsură eu sint victima episcopului Antonie. Dar într-o mare măsură sint victima lui Roman, care, probabil, a fost tot sub influența lui Antonie. Dar dacă un singur episcop era alături de noi, Biserica, să știți, că are o putere extraordinară, și spirituală, căci prin structura ei este o forță spirituală dar și materială. Pentru că toți credincioșii ar fi fost alături de noi. Și așa au fost foarte mulți alături de mine. Toți însă au trebuit să aibe o atitudine de subversivitate. Să se întilnească cu mine pe ascuns, să mă susțină pe ascuns, să-mi adreseze scrisori, unele semnate, altele nu. Pe cînd dacă lupta ar fi fost deschisă, prin participarea unui episcop, toată această situație de subversivitate dispărea și noi am fi apărut ca o forță publică, deschisă, care ne-am fi opus tuturor acestor distrugerii spirituale și culturale pe care guvernul Ceaușescu le-a făcut în țară.

- În cartea pe care a fost publicată în Occident, în timpul în care erați sub stare de arest, "7 cuvinte către tineri", vă referiți deseori la dărîmarea Bisericii Enei, în 1977. Probabil că nu bănuiați atunci cite alte biserici vor fi dărîmate în anii viitori și nici această totală distrugere a trecutului istoric, religios, național pe care o practică un regim care, pe de altă parte, se proclamă național, urmaș al trecutului, Voievozilor și așa mai departe. Mi se pare și mie absolut revoltătoare această totală lipsă de reacție a Bisericii ortodoxe române față de această distrugere a patrimoniului religios. Ce altă Biserică ar putea sta tăcută cînd se dărîmă Cotrocenii, nu?

și cînd se dărîmă Văcăreștii. Cînd Mihai Vodă e în pericol. Deci orice biserică e un sacrilegiu s-o dărîmi. Dar, acestea care s-au identificat cu trecutul și care sint parte a patrimoniului nostru spiritual, cu atît mai mult! Spuneți în cartea dvoastră că nu se poate face, nu se poate construi nimic atunci cînd se dărîmă bisericile, că nu se poate înalța o lume pe aceste dărîmări. Cum vedeți ce se întîmplă astăzi în București, mai ales?

- ... am stăruit aproape în fiecare predică asupra salvării bisericilor. A fost pentru că am înțeles că dărîmarea bisericilor nu e o chestiune izolată. Nu este un act determinat, știu eu, de o moment de nebunie sau de o anumită intenție de moment. Am știut precis, din informațiile pe care le aveam că va urma un șir întreg de distrugerii de biserici și totodată, nu știu dacă dvoastră v-a parvenit știrea, am început o acțiune de salvare a minăstirii Cornetu. Cu starețul de la această minăstire, Christofor Popescu, minăstire care trebuia să dispară sub apele barajului de pe Olt.

- Părinte, dărîmarea de biserici ortodoxe este un aspect al campaniei. Un alt aspect ar fi dărîmarea bisericilor baptiste. Un alt aspect ar fi transformarea Bibliilor ungrești în hîrtie de toaletă. Iată că este o campanie întreagă care se poartă împotriva Bisericii și a religiei, nu numai a Bisericii ortodoxe?

- Nu, nici nu am pus problema așa. De altfel, tot timpul în această perioadă am fost în legătură cu bapțiștii și cu celelalte denominațiuni neoprotestante. Am fost la un moment dat în legătură cu Biserica Unită din Ardeal. Trebuia să vină și fratele Traian Dobre, din Oastea Domnului, ca să avem un punct de vedere comun... Dar ... prin arestarea mea toate au căzut în neant. Voiam să spun însă că eu știam de la început că va fi o acțiune de distrugere a bisericilor. Asta face parte din programul politic al regimului comunist. Această acțiune de distrugere a bisericilor, de distrugere a religiei, de distrugere a spiritualității românești. Pentru că ei vor să instaureze, așa cum în perioada trecută au încercat o ruptură totală între generații, ca nimic din ceea ce este tradițional să nu se mai transmită. Tot așa cum încearcă o distrugere totală a spiritualității noastre trecute și a culturii trecute pentru a instala o nouă civilizație, care este o civilizație comunistă.

- Însă fenomenul cel mai surprinzător în această distrugere de biserici este că, pe de-o parte se juce caz de Șerban Cantacuzino, salvatorul Vienei la 1683 și, pe de altă parte i se dărîmă Biserica iar oasele lui sint aruncate undeva, la crematoriul Cenusa. Pe de o parte, Ceaușescu se proclamă urmașul lui Mihai Viteazul, iar pe de altă parte îi distruge Minăstirea din București. Este aici o contradicție în termeni care nu știu cum poate fi explicată, care (urmare în pag.5)

L > REFLECTOR <

Suharto, președintele Indoneziei, a fost la București, ca răspuns la vizita făcută de Ceaușescu la Djakarta, în noiembrie 1982. Esta prima vizită făcută de acest șef de stat prooccidental într-un stat est-european, din Pactul de la Varșovia.

Sub conducerea predecesorului Soecarno care încerca să întinerească cu ajutorul doctoriței Aslan, Indonezia avea relații bune cu Pactul de la Varșovia. Acestea s-au deteriorat după venirea actualului președinte care a combătut comunismul pe plan intern și internațional - în cadrul "nealiniaților". Cu aureola sa de independență față de URSS, Ceaușescu a fost însărcinat de Kremlin să restabilească legăturile cu această țară de peste 156 de milioane de locuitori care ocupă o poziție strategică importantă între Asia și Australia între oceanul Pacific și cel Indian.

Cu Indonezia, schimburile economice ale RSR-ului sînt echilibrate, dar se situează la un nivel foarte scăzut: 2 la mie din totalul schimburilor RSR în 1983, ceea ce denotă că interesul nu este economic ci politic. De altfel, la venire, Ceaușescu a vorbit numai de problemele internaționale și de coordonarea la ONU și în alte organisme internaționale, printre altele pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale concepută de Kremlin împotriva lumii libere.

Plimbați prin țară, Suharto și soția sa au fost duși, de asemenea, la institutul de geriatrie. Nu știm ce interes aveau, oaspeții dar amintim faptul că în ciuda simpatiiilor sale față de regimurile comuniste, Soecarno n-a mai avut mulți ani de trăit după ce a urmat tratamentul iscusitei doctorițe... Nu oricine rezistă la Novocaină, chiar dacă poartă eticheta Gerovital...

Vizita s-a încheiat cu o declarație comună și cu semnarea unui document privind schimburile pentru 1986 și 1990 și cu stabilirea unui acord privind transporturile aeriene între RSR și Indonezia. Schimburile existente și cele prevăzute nu justifică acordul aerian. În schimb, acest acord poate justifica o seamă de escale locale intermediare pe care TAROM le-ar putea face între București și Djakarta, prin țări neutre. Mai mult chiar, poate fi un mijloc suplimentar de a se extinde către Australia, unde guvernul și patriarhia de la București duc o activitate foarte intensă spre a infiltra cercurile de refugiați români care s-au stabilit în acest bastion al lumii libere.

S-a vorbit, de asemenea, de conclucrarea organizațiilor de tineret, una din misiunile de bază ale regimului RSR, pentru promovarea comunismului pe plan internațional.

Ctin Olteanu a discutat cu omologul său indonezian? Deși Indonezia este prooccidentală, RSR-ul îi vinde arme și instructori în minuirea armelor...

În politica externă, declarația reia mai toate temele reseriste și anunță acțiuni de dus în comun la ONU și în alte instituții internaționale.

În ansamblu, vizita ni se pare foarte importantă pentru pătrunderea comunistă în Asia de sud și sud-est. Ca și călătoriile în America de centru și sud, sau Africa, pe care Ceaușescu le-a făcut cu cîțiva ani înainte, cea făcută în Asia de sud-est acum doi ani, corespunde unui plan pe termen lung, dus în favoarea Pactului de la Varșovia, din însărcinarea Kremlinului și ale cărei rezultate începem să le vedem abia acum.

La începutul lunii octombrie, cuplul Ceaușescu face o vizită la Peking. Spre deosebire de Moscova - unde pacostea nu este primită la nivelul pe care-l pretinde, chinezii par mai îngăduitori cu "savantele" de stat.

În cursul precedentei călătorii, din

junie 1971, Ceaușescu l-a întâlnit pe Mao Tse-Toung, precum și pe Lin Piao și pe Chou En Lai, cîteva luni înainte ca rivalitatea dintre primii doi să izbucnească, ducînd la moartea lui Lin Piao, în timp ce încerca să fugă în Manciuria.

Vizita de atunci a rămas de pomină și prin consecința ei imediată: faimoasele teze din iunie care au declanșat revoluția culturală cu efectele pustiitoare pe care le constatăm acum.

Vizita actuală are loc într-un moment cînd orientările prooccidentale, precum și reformele recente preconizate de Deng Hsiao Ping, au fost deschis criticate cu prilejul recentului Congres al PC chinez, de către Chu Hui Un, membru foarte influent al biroului politic. Cum, tot-

odată, China și URSS caută să se apropie din nou, este foarte posibil ca una din misiunile lui Ceaușescu să fie sondarea, în favoarea sovieticilor, a acelor membri ai CC-ului de la Peking care se opun reformelor și ar fi dispuși să restabilească relații prietenoase cu PC sovietic, care sub conducerea lui Gorbaciov, își menține și chiar întărește metodele neostaliniene.

Agerpres din 21/9 a transmis declarațiile făcute de Gorbaciov privind importanța "mișcării stahanoviste și a întrecerii socialiste", care acum 30 de ani, pe vremea lui Stalin, a fost unul din cele mai crunte mijloace de exploatare pe care le-au îndurat muncitorii sovietici. Nu știm dacă declarația vestește reintroducerea acestei metode în URSS. Aici i-am lăsat în urmă pe sovietici: metoda întrecerii socialiste, cu publicarea periodică a rezultatelor în presă se face în RSR de mai bine de un an de zile.

La Budapesta a fost semnat un acord de coordonare a planurilor economice între RSR și R.P.Ungară, pe perioada 1986-1990. Se prevede o creștere importantă a schimburilor de mărfuri precum și specializarea activităților între cele două state. Acordul poate fi mai dăunător pentru unguri decît pentru români, economia Ungariei, care este încă o republică "populară" este cu mult mai liberală decît cea a "României socialiste", mai cu seamă sub conducerea actuală. De altfel, pe 4 august Pravda a publicat un comunicat asupra noilor metode de gestiune unde se preciza că reformele economice anunțate de Gorbaciov vor urma modelul est-german și nu cel ungheresc axat pe economia de piață. Cum noul șef al Kremlinului a atras deja atenția "fraților" din Pactul de la Varșovia să nu lase interesele lor naționale să treacă înaintea celor "internaționale", acordul de mai sus nu e decît o aplicare locală a programului ferm de integrare a statelor din Europa de Centru în sistemul economic dirijat de sovietici.

Problemele de energie nu se rezolvă. Din cauza secetei, hidrocentralele sînt cu mult sub producția prevăzută. Dar nici termocentralele pe cărbune n-o duc bine. Dintr-o putere instalată de 7 000 MW, sînt oprite accidental 5 grupuri totalizînd 1200 MW. Rămîne, astfel, o capacitate maximă de 5800 MW care, în fapt revin doar la 5 300 MW, din care, însă, se produc numai 3 590 MW. Adică cu puțin peste jumătate din maximumul programat.

Cauza este "puterea calorică necorespunzătoare a cărbunelui". Firește, cînd în ciuda posibilităților se impune meru mărirea cantităților de cărbune, nu e de mirare că sînt amestecați cu pămînt și pietre.

Nici în alte domenii industria minieră nu are mult noroc în RSR, după cum arată dl. Paul Gafton, cercetător la Europa Liberă. Timp de 15 ani, 1971-85, în județul Suceava, 1 500 de minieri au scurta muntele Căliman de la 2 102 m la cca 1 500m în căutare de sulf, pe care nu l-au găsit! Cum ideea fusese a celui mai geolog..., nimeni n-a crîcnit iar el, în vizită de lucru, astă vară, s-a pozat și i-a felicitat pe toți pentru realizări. Zece zile mai tîrziu însă, distracția s-a oprit. Pe semne că a văzut, între timp, cum arată sulful ade-vărat.

Mai sînt și alte asemenea realizări: la Caraș Severin se scobește de ani de zile după șisturi bituminoase dar centrala termică pe care trebuiau s-o alimenteze și-a amînat deschiderea din lipsă de combustibil satisfăcător.

În județul Alba, necazul este la cupru. 100 de tone de minereu dau 200 de kilograme de cupru! 2 la mie!...

La campionatul european de gimnastică artistică care s-a desfășurat la Helsinki în mai 1985, echipa feminină RSR nu s-a ales decît cu o medalie de argint și una de bronz. Ziarele din țară dau vina pe sportivele care nu sînt disciplinate și doctorii pentru că nu le urmăresc destul de sever. Dna Leicand, de la Europa Liberă amintește că, în 1981, soții Karoly, care au antrenat-o pe Nadia Comăneci, au rămas în USA. Nadia Comăneci care s-a retras din competiție și trebuia să devină antrenoare, a căzut în disgratie după ce relațiile ei cu Nicu Ceaușescu s-au stricat.

Pînă la Olimpiada de la Seul din 1988 mai sînt peste doi ani. Cum însă totul e o afacere "de familie" în RSR, cine știe dacă n-o să vedem selecționată o grațioasă din Scornicești care să se plaseze pe ultimul loc?...

Presă și radio-televiziunea reseristă nu pierd nici o "calamitate" petrecută în lumea liberă. La buletinul de știri televizat, după mormanele de ștuleți și șuruburi care cresc și se învîrtesc sub înalte indicații, semne ale construcției pașnice etc, urmează, prin contrast pedagogic, o imagine cit se poate mai sumbră din lumea damnată a capitalului: o grevă, un incendiu, un ciclon... Ciclonului care a bîntuit coasta Floridei, deși arătat pe larg, nu i s-a dat însă numele, cum se întîmplă de obicei. Era firesc. Se numea Elena!...

La București Nord s-a închis un șantier al tineretului unde 2 800 de "brigadierii" au făcut lucrări în valoare de 260 de milioane de lei, aproape 100.000 lei de cap. Nu ni se spune cu ce s-au ales brigadierii cît timp au lucrat, în afară de salopeta albastră cu ecuson de brigadier. Cine știe, poate nu s-au ales nici cu salopeta...

Se știe că după războiul israelo-arab din 1967, Uniunea Sovietică și statele comuniste - cu excepția României - și-au retras diplomația de la Tel Aviv și au rupt relațiile cu statul Israel. Gestul lui Ceaușescu i-a permis să se laude cu "independența" față de Moscova, însă toată lumea, inclusiv israelienii, au învățat că marcele multilaterale n-au procedat din inițiativă personală, ci din ordinul patronilor săi de la Moscova, intereși să păstreze un cap de pod în Orientul Mijlociu.

De fapt, atitudinea lui Ceaușescu în problema conflictului israeliano-arab nu se deosebește și nu s-a deosebit nici un moment de cea a blocului răsăritean. Ca și Moscova, el se declară în favoarea unui stat palestinian și, pentru rezolvarea conflictului, susține ideea unei conferințe internaționale cu participarea Uniunii Sovietice, ceea ce guvernul de la Ierusalim, având și acordul americanilor, respinge categoric.

Faptul că Ceaușescu a fost acceptat să joace rolul de "mediator" în problema palestiniană, deși este vizibil de partea arabă, se datorește interesului ce-l au israelienii de a nu se rupe totalmente de țările blocului răsăritean. Istețul de la Scornicești s-a dat peste cap să speculeze această împrejurare și să-și asigure citeva avantaje în cadrul raporturilor cu statul Israel. Nu este un secret că România a obținut de la Statele Unite clauza națiunii celei mai favorizate cu sprijinul lobby-ului evreiesc. Totodată a obținut diverse condiții avantajoase în schimburile economice cu Israelul, aceste schimburi fiind totdeauna în favoarea României, ceea ce Ierusalimul a acceptat, cu un risc premeditat, transmitând Bucureștiului unele cunoștințe tehnologice, Israel fiind unul din statele cele mai avansate în acest domeniu.

Beneficii importante a tras România și de pe urma acordurilor turistice cu Israel. Astfel, taxa de 200 de dolari aplicată turiștilor a fost redusă la 50 de dolari pentru cei ce pleacă în România. În fiecare an, mii de israelieni pleacă în România, în schimb turiștii români în Israel sînt în număr foarte redus, pe lângă faptul că nu pot aduce cu ei mai mult de 10 dolari de persoană, întreținerea lor fiind asumată de familiile și prietenii care îi invită. Israel a importat din România, de-a lungul anilor numeroase produse alimentare, dar în ultimul timp, din cauza crizei, acest import a fost redus aproape la jumătate. Profitînd de prezența la București a unei delegații israeliene, guvernul român s-a declarat nemulțumit de reducerea importului, deși Israelul a aplicat aceleași măsuri tuturor țărilor de unde face import.

Pentru a caracteriza natura relațiilor israelo-române, merită să amintim că, acum cîțiva ani, guvernul de la Ierusalim a donat României o cantitate de cîteva zeci de milioane de ouă, dar ambasadorul român, din vremea aceea, a cerut ca cheltuielile de transport să fie suportate de donatori.

În prezent, cercurile politice urmăresc cu multă atenție tratativele care se duc în vederea restabilirii relațiilor între Israel și URSS. Este cert că dacă va interveni o normalizare între cele două state, serviciile lui Ceaușescu vor deveni inutile. În felul acesta se va încheia și cariera lui de "mediator imparțial" care n-a fost în fapt decît rolul unei marionete cu sforile trase de la Moscova.

I.G.L.

ABONAȚI-VĂ

LA LUPTA

REVISTA PRESEI

Revista britanică *ECONOMIST*, comentînd decretul de conducere din RSR privind contribuția în bani și în muncă a cetățenilor, consideră că ele "lasă impresia unei situații deznădăjduite" și adaugă: "Datele cu privire la rezultatele economice au devenit rare în România iar numeroși observatori străini nici nu mai cred în exactitatea lor, dar este evident că atît exportul cît și industria extractivă au rămas sub plan. Aceasta crează îngrijorări în privința felului cum economia va face față rigurilor iernii care se apropie. Amintirea privațiilor din iarna trecută, în special a lipsei de energie, este încă foarte vie." În fața acestor cumplite privațiuni, românii răspund cu răbdare, observă editorialistul și scrie în încheiere: "Nici chiar straniile măsuri ale guvernului, nici un nou val de frig nu vor fi destul, cu siguranță, ca să pună capăt răbdării românilor. Cu excepția unor cazuri izolate, precum greva minerilor din Valea Jiului în 1977, românii își păstrează pentru ei înșiși nemulțumirea. Și s-ar putea ca ultimile măsuri să reprezinte mai degrabă faptul că Ceaușescu e sigur de pasivitatea compatrioților săi și în viitor, cum a fost în trecut și mai puțin faptul că este dezorientat."

*****

Revista pariziană *L'EVENEMENT DE JEUDI*, din 12 septembrie 1985 publică, sub semnătura lui Philippe Garnier-Raymond și a lui Guillemette de Varcourt un amplu articol: patru pagini însoțite de o hartă a Canalului morții (sînt trasee lagărele de muncă forțată și actualul traseu al "magistralei albastre"). "Tirania ubuescă a clanului Ceaușescu-Petrescu, scriu autorii, face să domnească în țară o teroare caricaturală. La două ore și jumătate de avion distanță de Paris, oamenii mor pe tăcute". Nimic nu lipsește din analiza virulentă și plină de o patetică ironie a autorilor: milioanele de victime ale terorii staliniste din anii 50 și noile victime ale lui Ceaușescu. La adăpostul faimosului principiu al "neamestecului în treburile interne Ceaușescu își permite să-și martirizeze poporul fără grijă și să facă imposibilă o statistică exactă a victimelor sale". România zugrăvită de cei doi ziaristi, în care regăsim tot ce știm: foamete, decedați prin frig, represii și persecuții de tot felul pentru orice gest de protest sau opțiune religioasă și de conștiință, dezastrul economic, cultul grotesc al personalității, campania demografică și prunci morți în maternități, distrugerea Bucureștiului vechi și dărîmarea bisericilor devine un spațiu al coșmarului plasat în plin centru al Europei. "... cum să califici o asemenea sărăcie, o asemenea foamete, o asemenea disperare pe care noi ne-am făcut atîta vreme că nu le vedem. La urma urmei sîntem în familie. Brâncuși, Tzara, Gioran, Ionesco, pentru a nu-i cita decît pe aceștia patru, au contribuit mult la cultura secolului nostru. Redați lumii în general și Europei în particular acest popor care, împreună cu ceilalți, ne-au dăruit sensul absurdului. Măturați dinastia Ceaușescu, sugrumați-i!..." Ultima parte a articolului se referă la "boala resemnării". Bisericile sînt pline, sectele se înmulțesc. "Cînd viața e un infern, realismul constă în a te dedica inefabilului..."

După cum zice Dorin Tudoran: "Oamenii se uimesc că la noi nu există samizdat. Dar genul nostru e poezia. Una din cele mai frumoase din lume". În încheierea articolului sînt date versuri ale Anei Blandiana, care "rezumă profunzimea nopții românești":

Cred că sîntem un popor vegetal
Altfel, de unde ne-ar veni resemnarea?
A văzut cineva un copac revoltîndu-se?

FARA COMENTARI!

"După fiecare combină sînt reparatizați cîte doi cooperatori care culeg și cei mai mărunți știuleți rămași eventual pe cocean sau căzuți pe pămînt."
(România Liberă, 24 septembrie 1985)

"Aș vrea însă să menționez în mod cu totul deosebit participarea femeilor din orașul nostru la acțiunea patriotică de creșterea viermilor de mătase. În aceasta a constat mai ales angajamentul nostru, realizarea și depășirea lui."
(România Liberă, 23 septembrie 1985)

"Am fost trimis după ceapă - demonstrează cu acte șoferul Florian Liță. Am descărcat ambalajele, dar Centrul de legume și fructe nu are ceapă și m-a trimis să încarc pepeni. Aș fi luat și pepeni, dar nu corespund calitativ, așa că am venit aici, la ferma nr. 4 să încarc legume, numai că nu sînt ambalaje și trebuie din nou să plec după ele la CLF, mă întorc și, dacă mai este timp, poate mîine să ajung în Capitală. Eu nu cred însă..."
(România Liberă, 21 septembrie 1985)

"Un cetățean care adună într-o după-amiază 1-15 kg (150-200 de broaște) și le valorifică prin cooperativă la 10 lei kg. realizează un venit net de 100-150 lei. (...) Pentru a putea fi expediate beneficiarilor externi trebuie prinse și achiziționate broaștele comestibile din specia *Rana esculenta* și *Rana ridibunda*, în stare vie, fără leziuni, în greutate de minimum 30 de grame bucata, care se găsesc în mai toate apele țării. (...) Sînt multe ape și deci și broaște... Este perioada optimă pentru strîngerea și valorificarea broaștelor. S-o punem în valoare!"
(Agricultura Socialistă, 38/ 19 septembrie)

"Așa cum știți, secretarul general... ne-a indicat, în conformitate cu programul alimentației științifice a populației, elaborat la inițiativa sa, creșterea ponderii preparatelor culinare pe bază de legume, de pește oceanic, de cartofi și fructe. În context, noi am elaborat mai multe acte normative și programe... Au fost puse la punct și alte noi rețete pentru preparate din iepure de casă, din pește oceanic, și tocături din carne de pește. Revizuirea acum rețetele pentru produse de cofetărie."
Flacăra, 36 din 6 septembrie 1985)

PESTELE OCEANIC

România Liberă din 10 septembrie 1985

SE ARĂ LA LUMINA FARURILOR

"Dat fiind faptul că la efectuarea arăturii în acest județ erau rămîneri în urmă, Comandamentul județean pentru agricultură a stabilit ca lucrarea să fie efectuată și noaptea. Au fost desemnați cei mai buni mecanici care să are la lumina farurilor."
(România Liberă, 30 septembrie 1985)

Oricare medic de circumscripție rurală este nu numai "mitul sănătății" în teritoriul acordat, așa cum îmi plăcea să glumesc, ci și vicepreședintele Sfatului Popular, după cum președintele "colegii" din Consiliul zis popular.

Așa că nu m-am mirat decît pe jumătate cînd l-am auzit pe Tică Nasture, secretar și factotum la "primăria sfatului" și om de mare ispravă adresîndu-mi-se astfel:

- În virtutea drepturilor pe care le aveți ca vicepreședinte, vă rugăm, don' doctor, să faceți parte, ca martor, din comisia "hotarnicilor" comunei Boișoara...

Gîndind că voi deveni pe neașteptate actor al unor obiceiuri străvechi, am zis da, fără să preget.

- Dacă-i așa, să vă dau lămuriri: mine, 19 aprilie 1963, se rectifică hotarul dintre comunele Boișoara și Ciimeni, între satele Găujani și Greblești. Nu-i treabă multă, că n-au stricat vîiturile multe movile. Așa că, vă dorim succes în "acțiune"...

A doua zi plecărăm călare cinci înși: patru găujăneni de baștină, născuți moșneni și cu mine, "vicepreșul don' doctor", venetic pe plai... La opt și jumătate, în dimineața limpede, descălecarăm la locul cu pricina, între grebleștenii care ne și așteptau, pufînd mahoră.

- Bună dimineața, oameni buni... i-am auzit și pe unii și pe alții zicîndu-și. Venirăm să întărim hotarul...

- Da' dînsu' cine este, întrebă bînuitor unul mustăcios și încruntat din ceata vecină, cu vocea joasă, dar cu degetul întins amenințător, arătîndu-mă lui Dima Buna Oniță, zis și Ciuruitul (din cauza "spijilor" unui obuz din 1917), capul cetei noastre, de loc din Catalicul (cătunul) găujănean Scauca Cirstii.

- Ce, nu știi bre, nea Frîntule și vecine? ri-se de sus Buna. E doctoru' nost' băia' bun...

Incruntatul, liniștindu-se de i se lumină fața, se rezezi cu mîna întinsă înspre mine, așa că puturăm începe în curînd treaba, îndrumați cu pricepere atît de Frînt, cit și de Ciuruit... Și cum? Băgai samă că în afara lopoșilor și-a tirînceașilor, fiecare ceată mai avea cite o pereche de "disagi", umpluți cu cioburi de sticlă, celălalt cu cărbuni. Și mai aveau și cinci "secoteie", cite unul de căciulă, goale. Ajunși la hotar am oprit. Într-o tăcere de mormînt, tulburată doar de adierea vîntului și de ciripitul păsărilor, am așteptat fiecare, cu capul descoperit și înclinat a smerenic, să ne umple lopata scoteiul, cu cite o brazdă înierbită de pămînt, luată din trupul satului din care ne trageam. Cu povara atîrnată de gît, cetele se depărtau preț de citiva pași, începînd să meargă de-o parte și de alta a hotarului, fiecare în obștea lui.

Oprirăm de cinci ori, lingă arbori scorburoși, bolovani cit casa și izvoare zmircuite, pe unde se aflau morile năpădite de zmeure și de năvalnic... Pe care moșnenii le recunoșteau toate, cu degetele noduroase și pe niște planuri împături- te și unșuroase.

Și "întînrîm" hotarul "grănă-țuindu-l" cu cioburi și cărbuni ascunși sub movile de pămînt reavăn, fojgînd de gîndaci, sau sub bolovani aflați la loc potrivit, de la facerea lumii, în fața cărora bărbații rosteau serioși jurămintul pe pămînt, cu brazda din scoteinele așezată-n creștinul capului, sau atîrnîndă de gît. Cum nu știam nici jurămintul, că nu mi l-au spus, și nici bine ce fac, am mormăit și cu niște vobe neînțelese, căutînd însă să-mi potriveșc propria expresie a feței, după obrazul lor de oameni ai țării, care credeau nestrămutat în ritul pe care-l însușeau și care se ivise în îndepărtate vremi împărătești. Apoi, împăcați și destinși, ne-am înveselit cu țuică și ne-am ogoit foamea cu brînză, scobită dintr-o coșcovea. Și-am scris procesul verbal, cu indigo, în două exemplare, după ce ne-am șters usucul brînzei pe turul pantalonilor:

CE SAU PE CINE "APĂRĂ" UNESCO?

Vești alarmante din București ne informează că Minăstirea Văcărești, a căruia dărîmarea începuse în timpul gerului din februarie, după mai multe luni de agonie, și-a sfîrșit zilele într-un ultim și definitiv asalt al buldozerelor, la mijlocul lui septembrie. Oasele ctitorului Nicolae Mavrocordat și ale familiei sale au luat drumul gropii de gunoaie, în devălmășie și tragică solidaritate cu cioburile coloaanelor sculptate, "cele mai frumoase exemplare din cite au produs meșterii secolului al XVIII-lea" (Nicolae Soicescu, "Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din București").

"Ceea ce ne este propriu, ceea ce ne spun Văcăreștii, e spiritul în care noi am întreprins formele de altădată, insensibile noastre proprii, propria noastră sensibilitate și specifică noastră concepție a ar-moniei."

"Plimbîndu-mă în jurul Minăstirii Văcărești, ale cărei înghebbări de volume continuă împotriva mutațiilor vremii să și extindă mînastră armonie, m-am întregbat adesea care va fi aportul ancestralei noastre trude în organizarea viitorului românesc?"

Aceste două fraze, cu tulburătoarea întrebare de la sfîrșit aparțin unuia din cei mai profunzi cunoscători ai tradiției ar-hitecturale românești, arhitectului G. M. Cantacuzino. El socotea Văcăreștii, unde stilul brîncovenesc se oferea într-o sinteză a maturității "Templul românului".

Din aceeași sursă aflăm că Minăstirea Pantelimon, ctitorie de la 1735 a lui Matei Grigore Ghika a avut aceeași soartă. Voievodul înălțase aici și un spital "casă de treabă și odihnă, zidită pentru bărbați bolnavi și femei bolnave de orice treaptă ar fi". În Biserica cu un frumos portal se afla, în forma unei lavițe cu ornamente florale, mormîntul ctitorului și al soției sale iar în partea opusă, într-un saecofal de marmură albă, mormîntul voievodului Alexandru Ghika. Oamenii vorbesc la București că rămășițele pămîntești ale lui Alexandru Ghika au fost găsite intacte,

"S-au delimitat hotarele dintre comune în conformitatea cu vechi hotare... întăririle s-au făcut la Gruilul Poarcei, la Copita de Cal, la izvorul Micoii, la Fağul trăznit și-n muchia Bildibăului". Și-am semnat toți cu litere înflorite și întortocheate...

Cotrobăind altă dată în arhiva primăriei, am dat de sîmădenie de astfel de acte, care repetau hotare milenare, legîndu-le în formule arhaice, de accidente de teren mai mult sau mai puțin perene. Așa, la 1 august 1966 se nota: "Hotarul... de la Crucea Dicului spre N, traversează Dealul Mare, spre proprietatea locuitorului Cornea Nicolae la nucul cu două despăcături. De la nuc, hotarul merge spre răsărit, traversează valea Cacovei... Dar "Cartea de hotărmicie... din anul 1867, luna dechemvrie, ziua 26", scrisă în litere chirilice? Aflăm din ea cetele obștei: moșnenii lui Ion Bucureci, Serafina Diaconeasa, Chirica Simion, Buna Teleabă, Marian Busuioc, Marian Peperigeanu, Toma Stoica Giupana, Lisei Popa Din, Ene Iosif Strîmbu și citi alții. Cunoaștem numele inginerului hotarnic: Toma Rădulescu. Măsurătoarea s-a făcut cu lanțul, în stînjeni moșnești, iar printre semne (nu fac decît să spicueșc):... movila de la mărăci-ne din jos de podișcă... în dreptul fîntîni-lui Lăiță... în capul livezii lui Ghiță Gur-băț... plaiul vechi... lazul lui Burlcă... și-potul de piatră... muchia Boboți... După săvîrșirea a toată lucrarea arătată mai sus, am cerut de la moșnenii boșnereni și găujani ca să-mi arate sineturi grănățuitoare pentru hotarul proprietății d-lor și mi-au înfățișat amîndouă cetele însă: Leat 6959 (Hrisov dlui Vladislav dat boerilor Domnii Sale), Leat 6902... și tot așa, pînă la 12 vechi documente, în care se descriu hota-rele... Aceleași în veac, precum cele de astăzi. Drept pentru care semnează dr. Andrei Marcu, fost medic al comunei Boișoara, vicepreședinte de sfat și martor grănățuitor...

Andrei PANDREA

îmbrăcat în uniformă și cu decorații. Impresionați, ca în fața unei crunte muștrări venimite din veac, muncitorii ar fi recuperat osemintele Ghikuleștilor și le-ar fi reîn-humat la cimitirul din Colentina.

Cele două ctitorii domnești, cu lă-cașurile lor sfinte, nu se aflau nicicum în drumul "noii sistemtizări". Dimpotrivă, ele nu împiedicau cu nimic "centrul civic" Distrugerea lor e încă o dovadă, dacă mai era nevoie de vreuna! că ne aflăm în fața unei voințe de anulare a memoriei romă-nești, de falsificare a trecutului istoric, deucidere a oricăror tradiții spirituale. Iar transformarea în pulbere a patrimoniului național nu este decît o parte din acest genocid cultural care se săvîrșește neabătut și metodic în inima Europei.

În fața acestei agresiuni care a pro-dus mai multe ditrugerii în două decenii decît patru secole de stăpînire otomană, o mare importanță o are alertarea opiniei publice, sezisarea tuturor instanțelor in-ternaționale care au, prin funcția lor, autoritatea și obligația să intervină. În acest scop, din inițiativa unor romăni refugiați, arhitecți, istorici, oameni de artă (Matei Beldiman, Mihnea Berindei, Daniel Boc, Antonia Constantinescu, Ion Galleriu, Ștefan Gane și Dan Ionescu) a luat ființă la 1 martie 1985 "ASOCIAȚIA PENTRU APĂRAREA MONUMENTELOR ȘI ANSAMBLURILOR ISTORICE ÎN ROMÂNIA", al cărei președinte a fost ales arhitectul ȘTEFAN GANE. Președintele de onoare al Asociației este acad. EUGEN IONESCO.

Primul act al Asociației a fost formularea unui protest înaintat, în cadrul unei audiențe, în martie 1985, UNESCO-ului, protest semnat de peste 1600 de persoane (din Franța, Anglia, El-veția, Italia, Germania, Danemarca, Olan-da, Spania, Suedia, Brazilia, Canada, SUA). Înaltul for cultural internațional a răspuns abia după...6 luni, înformînd Asociația că...a transmis doleanțele ei oficialităților din RSR! Ziaristul Horia Georgescu a publicat în "The Times" din 11 septembrie 1985, o scrisoare în care cere Marii Britanii să se retragă din UNESCO dat fiind că această organizație nu-și respectă menirea de apărare și păstrare a patrimoniului cultural. Exem-plul cel mai evident este România, unde distrugerea sistematică este tolerată, ba mai mult, protestele împotriva acestei agresiuni, fără precedent chiar și în spațiul comunist, sînt comunicate, com-plice, chiar agresorilor.

Alte organisme internaționale, ICOMOS, de pildă, au reacționat cu energie, intervenind și protestînd la rîndul lor pe lîngă oficialii reserșiți cu care sînt în contact.

Presa occidentală, în special cea franceză, a reacționat cu promptitudine. Primul și unul din cele mai ample articole a fost publicat de revista "L'Alternative" au urmat marile cotidiene pariziene, și articole în presa elvețiană, germană, bra-ziliană, engleză, spaniolă. Emisiuni la France-Culture, BBC și mai ales emisiunile săptămînale de la Europa Liberă ale isto-ricul de artă Dan Ionescu.

Nu este de mirare deci, că o tele-gramă a Agenției France Press, din iunie, dădea seamă de "agasarea" oficialităților de la București în fața acestui val de "exagerări". După o perioadă de acalmie, cu dărîmarea celor două Minăstiri - Văcărești și Pantelimon - valul de distru-geri reîncepe cu o neliniștitoare furie. La distrugerile din capitală se adaugă "siste-matizarea" centrelor vechi ale Sibiului, Sighișoarei și a mai tuturor orașelor țării, distrugerea sinagogilor, caselor de rugă-ciune, "sistemizarea" vetrelor satelor cu distrugerea arhitecturii tradiționale...

Pe noua adresă a ASOCIAȚIEI 38 Bd. ST. JACQUES 75014 Paris puteți trimite cererea de membru și plata cotizației de 100Fr. pe an precum și fon-duri de susținere. Celor ce pot avea acces la personalități culturale și politice ale țării unde s-au stabilit sau pot scrie în presă, Asociația le poate oferi o documentație la zi și un dosar de presă.

(urmare din pag. 1)

transcede puțin ostilitatea față de Biserica și față de religie. Se extinde asupra întregului trecut. Nu numai asupra celui religios, pentru că Mihai Vodă sau Cotroceni sau Văcăreștii sunt și un simbol național, nu sunt numai un simbol religios.

- ... Nimeni în țară nu se îndoieste că e o stare de nebunie, în această acțiune a lui Ceaușescu de a distruge tot trecutul pentru a instaura “epoca Ceaușescu”... este o stare patologică pe care au întreprins-o foarte mulți intelectuali, din nenorocire.

- ... Cum vedeți starea din țară, situația țării? Intr-o scrisoare recentă scriați: *trăim o vreme de apocalips, o vreme în care domină răul, în care binel e invins...*

- ... în momentul în care materia este proclamată zeu și soluționează totul, în momentul acela spiritul este oprimat. Pentru că noi vedem apocalipsul nu ca o distrugere printr-o bombă atomică, așa cum se vede în Occident. Apocalipsul începe în spirit cu mult înainte. În spirit apocalipsul a început la noi de foarte multă vreme. Odată cu oprimarea spiritului, odată cu distrugerea religiei, cu această acțiune înspăimântătoare pentru spiritul omnesc de a-l degrada continuu. Pentru că ceea ce domină în regimul comunist este minciuna. Românul gândește într-un fel, se exprimă în particular într-un fel și în afară el este transformat într-o mașină de aplaudat. Această dublitate continuă a sufletului românesc nu rămâne fără urmări. Pentru că aceasta este realitatea. Ca într-o mocirlă. Nu trece nimeni prin mocirlă fără să se murdărească. Nu trece nimeni prin această dublitate, de 40 de ani, fără ca sufletul să se altereze. Sufletul nostru românesc este alterat. Realmente.

- *Atunci, toată situația degradantă, și umilitoare și catastrofală din țară o atribuiți exclusiv acestei degradări spirituale?*

- Exclusiv, pentru că nu pot spune, domnule, sufletul românesc este inițial corupt. Pentru că noi am avut acolo acțiuni foarte frumoase și pe plan religios. Dvoastră știți despre sindicatele libere, înființate înainte de cel din Polonia. Dar oprimarea lui Ceaușescu a fost atât de puternică, încât le-a tăiat din rădăcină. În România, orice mișcare de libertate este înăbușită. În ultimul timp, toate acțiunile protestatarie, particulare, sunt reprimite de regimul Ceaușescu și oamenii sunt încadrați la delict de drept comun, de aceea pare că în momentul de față nu mai există opoziție politică, sau spirituală, sau religioasă. Oamenii religioși sunt condamnați pentru speculă, sau contrabandă. Cei care au introdus Biblia în țară au fost condamnați pentru contrabandă, apărând astfel ca niște oameni care au fost condamnați pentru infracțiuni de drept comun. Am fost printre puținii fericiți, împreună cu dr. Cană și cu Brașoveanu care am fost condamnați pentru delict politic. Incolo, toate sunt de drept comun.

- *Părinte, apocalipsul are și el trepte. Vi se pare că anii 80 sunt mai apocaliptici decât anii 50 chiar?*

- Mult mai apocaliptici, pentru că se referă la distrugerea spirituală. Atunci era o rezistență generală, manifestă, în toată țara. ... în perioada aceea au trecut prin închisori circa 800. 000 de români. Dacă mai punem pe cei care au fost alungați și trimiși în exil, în Bărăgan sau nu știu unde, am depășit probabil milionul, cu mult. Toate acestea influențau aproape întreaga populație a țării: nu exista familie să nu fi avut pe cineva oprimat. Și niciodată nu te-ai simțit atunci abandonat, chiar în împrejurările cele mai grele. Eram mulți, aveam un sentiment de solidaritate materială, directă. Acum se lucrează prin separarea spirituală, prin izolarea duhovnicească a fiecăruia. Noi trăim într-o izolare totală. Securitatea ne înconjoară din toate părțile.

- *Părinte, anii 80 vi se par deci mai grei și mai grei în urmări pentru națiunea română, decât în anii 50?*

- Incontestabil. Dacă, material, atunci era mai mult și violența a fost extraordinară, acum violența are un caracter mai insidios și, după atâția ani, spiritul nostru este mai alterat. Oamenii nu mai au rezistență, domnule. Nu mai au speranță. Cine nu vine la biserică, și-a pierdut speranța. Numai prin biserică, fie că e vorba de ortodoxie, de catolicism, de neo-protestantism - cine e departe de biserică acela și-a pierdut nădejdea, acela își denunță prietenul, acela strigă în momentele cele mai grave: trăiască Ceaușescu! Acela nu mai are nici

scrupul, acela adună bani sau, pe cât posibil, înșală și fură. De aceea apocalipsul în spirit e cea mai gravă formă...

- *...ați spus că ceea ce ne trebuie, ceea ce trebuie românilor, este o reînviere spirituală. Credeți în posibilitatea învierii și că aceasta ar fi calea de ieșire din impas, de ieșire din apocalips? se poate ieși din apocalips?*

- Da. Sint convins de lucrul ăsta. Dacă n-aș fi fost convins, aș fi abandonat. Putem să mă retrag undeva, într-un vîrf de munte, să trăiesc ca un schimnic și să zic: m-am mintuit prin străduința mea duhovnicească. Dar eu sint legat de poporul acesta și de tot ce a însemnat istoria românească, pe plan spiritual și pe plan cultural. Și sint convins că dacă apocalipsul începe din partea în duh, rezistența și restaurarea noastră spirituală începe tot în duh.

- *...Cum îi îndemnăm pe români să se întoarcă la o Biserică în care preoții nu știu cum să spună oamenilor toate aceste adevăruri și în care, într-un fel sau altul, se cuvintă linia oficială.*

- Da. Eu odată eram în autobuz. Vă povestesc o întâmplare interesantă. Eram în autobuz și un domn mai în vîrstă se apropie de mine, m-a văzut că purtam o jachetă care amintește, nu-i așa, de preoție, nu avam voie să port reverenda, barbă, așa cum port. Se apropie de mine și mă întreabă, așa, încet: *sinteți părintele Calciu?* Poate să-i fi spus cineva în autobuz. Zic da, sint părintele Calciu. Zice: *Părinte, ruğați-vă și pentru mine, că nu pot merge la biserică, fiindcă nu pot să aud cum preoții se roagă pentru sănătatea lui Ceaușescu care distruge atîtea biserici, care distruge neamul românesc.* Bine, i-am spus, o să mă rog. Nu puteam să prelungesc discuția. Într-o scrisoare pe care v-am trimis-o, spuneam așa: această rugăciune durează 5 minute dar liturghia, lipsită de orice subordonare lumescă durează 2 ore. Și cred că este o compensație suficientă.

- *... Ajutorul de unde să vină? Răspunsul meu a fost întotdeauna că ajutorul nu poate să vină din afară, pentru că nu vor mai veni americani, așa cum s-a sperat în anul 50, din păcate. În orice caz nu e de prevăzut vrece schimbare de relații internaționale de o asemenea anvergură pentru viitorul previzibil. Mesajul pe care eu am crezut totdeauna că trebuie să-l dau este că această renaștere nu poate să vină decât de la ficcare dintre noi. Fiecare român trebuie să învețe să nu mai plece ochii, să ridice ochii, să nu plece capul, să nu mai stea cu șira spinării încovoată, pentru că capul plecat, dacă sabia nu-l ține, tot îl străvește, ceea ce tot decapitare înseamnă. Inșă poate că ascultătorii noștri vor spune: *«Uite, aici e părintele Calciu, aici e Vlad Georgescu, care ne îndemnam să ridicăm ochii, ei sînd acolo».* Noi amîndoi și alții au trecut prin greutăți, deci nu se poate spune că n-a fost și o putere a exemplului, mai mare la unii, mai mică la alții. Dar, totuși aici văd și eu că este răspunsul. Fiecare trebuie să învețe să și ridice capul. Dar, își ridică capul în numele căror valori? Dvoastră spuneți: ale religiei. Poate ea să dea acest răspuns? Religia promite totuși mintuirea numai pe lumea de apoi. ... ce le-ați spus dvoastră românilor acuma? cum să se salveze spiritualmente?*

- Prin credință. ... refuzînd să participe măcar așa la subordonare, la încovoierea șirei spinării, la toate distrugerile care au loc. Am constatat această reînviere spirituală îndeosebi la tineri. În 1978, cînd am început să-mi țin predicile, cei care m-au urmat au fost tinerii. Prelegerile le țineam seara, la 9 și un sfert. Terminam, după discuții pe la 11, plecam acasă noaptea. Eram tot timpul asaltat de securitate și amenințat. Mă conduceau studenții, cei mai mulți erau de la politichică, pînă acasă. ... Tineretul a ajuns într-un impas domnule. Eu nu zic că e mai deschis religiei. Este sufocat de materie, de injustitie este sufocat de propaganda stupidă, absurdă, nebună. El vrea altceva. Nu spun că are o idee exactă despre religie și despre credință și despre salvarea prin religia creștină. Poate că nici nu știe exact în ce a constat sacrificiul lui Iristos... - *... sintem amîndoi de acord că prima fază a unei renașteri rîmănești e cea spirituală ...reînvierea de a spune adevărul. Dar, totuși, dvăstră sinteți cel mai bun exemplu că numai cuvîntul nu-i destul. Că trebuie ieșit în arenă. Mă refer la acțiunea*

pe care ați avut-o cu Sindicatul Liber din 1979. E foarte bine ca preoții să spună adevărul, ca intelectualul să și ridice capul, ca Biserica să devină implicată. Dar atîta timp cît nu se va face o osmoză între diferitele grupuri sociale, toate acestea nu vor fi suficiente de periculoase pentru sistem. Ce v-a îndemnat să vă duceți la muncitori? Fiindcă se știe de foarte puțini că, de fapt, dvoastră ați fost, intelectual și spiritual, creurul acestui Sindicat Liber. - *...“calul de bătaie” al guvernului comunist și al ierarhiei Bisericii este că noi nu ne implicăm în politică ... dacă politica înseamnă treburile politului (acceptiunea greacă) atunci am făcut politică. Nu po rămîne, ca Biserica, în afara treburilor cetății. Eu nu am făcut parte din sindicat dar am deschis casa mea doctorului Cană, dlui Brașoveanu și celor care au fondat acest sindicat. Sigur că eram supravegheați ... dar nu ne-am ferit... spiritul românesc este obișnuit cu o anumită subversivitate, care s-a manifestat în ultimul timp prin bancurile împotriva guvernului E o formă de rezistență. Dar o formă minoră. Trebuie să ieșim din subversivitate, așa cum în predicile mele spuneam că Biserica trebuie să iasă din catacombe. Și realmente, am ieșit din catacombe atunci. Am făcut toate lucrurile deschis...am crezut că prin sindicatele libere se va ajunge la posibilitatea formării unui sindicat liber care să aibe un cuvînt de spus. ... Fiindcă injustiția este foarte mare la noi în țară împotriva muncitorilor....sint o serie întregă” de muncitori care suferă, trăiesc într-o cruntă mizerie, pînă la urmă poate și mor, fără ca nimeni să știe nimic de ei...*

- *...cu exemplul activității și sacrificiului dvoastră ați dovedit că securitatea nu este atotputernică. ... Cum poate fi înfrîntă?*

- ...Securitatea își crează propria ei legendă ... se servește de agenții ei ca să arate că știe tot. Se răspîndesc zvonuri grozave în România despre securitate... Toate acestea ei și le lucrează singuri. Și mi-am dat seama de lucrul acesta pentru că, în momentul cînd eu eram așa de supravegheat, cu aparate de luat vederi, cu intra-roșii, cu microfoane direcționale, cu securitate și miliție la poartă, eu totuși am reușit să transmit aceste scrisori. E un lucru extraordinar, nu? V-am scris că Vasile, colonelul care era șeful echipei care ne supraveghea pe noi, într-o săptămînă, după emisiunile dvoastră, a îmbătrînit cît într-un an. În felul acesta am spart, am distrus această legendă a securității, din clipa a ceea oamenii au avut curaj să vină la mine. - *Părinte Calciu, dvoastră sinteți din puținii români care au apucat toate perioadele de reprimare comunistă. Ați intrat în 48 și ați ieșit în 64, ați intrat încăodată în 79. ... Cum ați evalua cele două momente principale ale istoriei comunismului din țară...?*

- În perioada lui Dej, care a fost o perioadă de reprimare sîngeroasă, numărul imens de oameni prinși atunci ne dadea un sentiment de solidaritate și de forță...și sentimentul unui provizorat extraordinar de scurt...

- *...care a durat 16 ani.*
- ...oamenii sperau atunci, aveau nădejdea într-o salvare neașteptată, foarte rapidă. Acum nimeni nu mai speră în cheștiunea asta. Acuma, speranța e în noi, așa cum ați spus și dumneavoastră. Trăim o vreme de dizolvare sufletească și de disoluție pe care n-am trăit-o sub Dej. Atunci presiunile fizice, violențele și crimele erau mult mai numeroase. Dar o crimă făcută acuma, are mult mai multă importanță, operează mult mai mult în spaime asupra oamenilor decît operau atunci o sută de crime. Atunci hrana noastră era crima, era teroarea și bătaia. Acum o crimă contează mult mai mult decît atunci. Disparația unui cetățean, cum a fost omorirea lui Raoul Vocinski, acum în aprilie, la Aiud, este extraordinară pentru noi. Ea operează cu extensiune nemaipomenită. Atunci nu opera așa...

CEI CARE VOR SĂ NE AJUTE SĂ DIFUZĂM ACEASTĂ PUBLICAȚIE ÎN ȚARĂ O POT FACE TRIMIȚIND-Ō ÎN PLIC TIMBRAT, PE ADRESA UNEI INSTITUȚII. A NU SE MENȚIONA NUMELE VREUNEI PERSOANE PENTRU A NU PROVOCA REPRESALII DIN PARTEA AUTORITĂȚILOR.

(URMARE DIN NUMĂRUL TRECUT)

"In ianuarie 1918, Lloyd George anunță că defecțiunea Rusiei necesită modificarea tratatelor de alianță. Renunțând la promisiunile sale de a onora revendicările teritoriale ale României, el consideră că, în circumstanțele actuale, Anglia nu mai susține dezmembrarea Austro-Ungariei. Tot atunci, punctul 1 din declarația lui Wilson denunță tratatele secrete încheiate iar punctul 10 susține integritatea Austro-Ungariei pe baza autonomiei interne a diferitelor naționalități.(...) Ministrul american Vojeka raportează: "Alianții nu țin seama că din toate națiunile aliate situația cea mai groaznică există în România intrucit a fost complet devastată de nemți și de ruși. Cerem și ne rugăm în numele umanității și în interesul politic al țărilor noastre să-i fie trimis cit de curind ajutor." Autoarea admite că trimișii lui Hoover la București au cerut în schimb ajutorului împotriva foametei concesioni petroliere. Ministrul român de interne declară că România preferă să moară de foame decât să accepte condițiile anglo-franceze. Pînă la urmă englezii au trimis câteva vapoare cu cereale, Franța numai armament. Hoover ne detesta.

După ce face portretul foarte elogios al tînărului Ionel Brătianu, autoarea îl critică pentru atitudinea intransigentă de la Conferința de Pace din 1918. "Nici un om nu ar fi putut fi mai necugetat, nerezonabil, iritant și provocator ca Brătianu" spune Harold Nicolson, expertul britanic pentru Balcani, și adaugă: "Brătianu a maltratată în așa hal revendicările românești încît a îndepărtat pe cei mai buni prieteni ai României". Nu e mai puțin adevărat că marile puteri tratau cu arroganță țările mici, după cum se vede din fraza lui Lloyd George, din ziarul Daily Mail: "Unde dracu se găsește această Transilvanie pe care românii o vor cu atîta înversunare?". În aceste condiții grave este trimisă la Paris Regina Maria pentru a pleda cauza României. După ce a părăsit Parisul, condusă fiind la gară de Președintele Poincaré și de Mareșalul Foch, se putea spune că Regina Maria pusese România pe harta de lucru a Conferinței de Pace.

Între timp, Lenin declarase pentru a doua oară război României iar în Ungaria domnea Bela Kuhn. România era prinsă ca într-un clește de comuniști, fapt pe care cei mari de la Conferința de Pace nu-l realizau. La 19 iulie 1919 armata lui Bela Kuhn atacă și, ca urmare, trupele românești ocupă Budapesta. Hoover, marele nostru inamic, scrie: "armata română a prădat orașul în vechiul stil medieval." Admite însă că armata română are circumstanțe atenuante din pricina jafului făcut de Puterile Centrale în timpul ocupării României.

În ciuda antipatiei pe care o aveau pentru România, în special pentru Brătianu, Lloyd George și Clemenceau, comisia teritorială dă un aviz foarte favorabil tezelor românești. Dar această mărire a teritoriului avea un preț. La 31 mai 1919, Brătianu împreună cu ceilalți reprezentanți ai țărilor mici au fost convocați pentru a discuta tratatul de pace cu Austria. O simplă formalitate intrucit nu aveau nici un cuvînt de spus, trebuia doar să semneze. Primul ministru român a protestat în special împotriva clauzei minorităților, considerînd-o ca pe un amestec în politica internă. După autoarea cărții, clauza fusese înscrisă de marile puteri pentru a-i apăra pe evreii din țările Europei Centrale. Polonezii, cehii, sîrbii au refuzat să semneze. Conferința de pace condusă de americani era ferm decisa să nu accepte pretențiile teritoriale ale României dacă nu se acordă în schimb împămintenirea automată a evreilor.

La 23 septembrie 1919, Consiliul celor patru ordonă blocada României pi-

Cu ocazia vizitei în Franța a lui M. Gorbaciov, Româniilor Liberi au adresat președintelui Francois Mitterrand următoarea scrisoare:

Paris 30 septembrie 1985

DOMNULE PREȘEDINTE

Cu ocazia vizitei în Franța a secretarului general PCUS Gorbaciov, Româniilor Liberi doresc să vă reamintească faptul că provinciile românești Basarabia și Bucovina de Nord au fost anexate la sfîrșitul celui de al doilea război, în pofida drepturilor istorice și a dreptului de autodeterminare a popoarelor. Această situație este cu atît mai injustă cu cît caracterul evident românesc al acestor două provincii și apartenența lor la România au fost recunoscute la nivel internațional prin tratatele de la Versailles, prin tratatul de alianță franco-român cit și prin garanțiile unilaterale pe care Franța le-a acordat României la 13 aprilie 1939. Consecință a Pactului germa-

no-sovietic, din 23 august 1939, Uniunea Sovietică a dat un ultimatum României la 23 iunie 1940 în urma căruia aceste două provincii au fost anexate.

Este de datoria noastră să adăugăm că populațiile românești ale acestor două provincii au fost supuse la două valuri de deportări masive imediat după război. De atunci cei care au rămas pe loc îndură o amenințare permanentă de genocid cultural în scopul de a-i obliga la pierderea limbii și culturii lor românești.

În fața acestei situații atît de grave și dureroase, ne permitem să vă rugăm, Domnule Președinte, să evocați față de dl. Gorbaciov posibilitatea să acorde acestei populații o liberă alegere, în conformitate cu capitolul 8 al Actului final de la Helsinki.

George BARBUL, Mihnea BERINDEI, Radu CĂMPEANU, Adrian CHINTESCU, Neagu DJUVARA, Grigore FILITI, Constantin GHICA, Mihai KORNE, Marcel SCHAPIRA, Dinu ZAMFIRESCU.

GORBATCHEV
GOULAG

Cîteva mii de persoane au umplut Piața Trocadero, în seara zilei de 1 octombrie, în ajunul sosirii lui Gorbaciov în Franța, pentru a protesta împotriva încălcării Drepturilor Omului, politică de stat în țările aflate sub controlul imperialismului sovietic.

Pe standurile organizate la baza parvului de la Trocadero, reprezentanți ai națiunilor oprimate au expus cărți, reviste, manifeste, documente ale represiunii și persecuțiilor. În cei 67 de ani de coșmarescă existență, comunismul are la activul său peste 60 de milioane de victime! Nume și chipuri ale celor știuți (și cit e de cutremurător de mare e populația neștiută a gulagului!) au fost evocate în seara de toamnă pariziană ca un memento și ca un legămint de rezistență.

România au fost prezenți prin mai multe organizații : LIGA PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN ROMÂNIA, CONSILIUL NAȚIONAL ROMÂN ș.a. Din partea popoarelor subjugate de sovietici au vorbit un afgan și un român, compatriotul nostru Doru Novacovici, secretarul Uniunii Mondiale a Românilor Liberi.

nă la retragerea trupelor sale din Ungaria. Brătianu, în semn de protest, își dă demisia. La primele alegeri cu vot necenzurat, majoritatea este obținută de o coaliție a partidelor național și țărănesc. Regele ezită să numească un prim ministru. Ministrul de externe englez îl socotea "hipnotizat de Brătianu". În cele din urmă Regele îl numește pe Vaida, care este făcut peste noapte mason, înaintat la un grad mare și trimis la Conferința de Pace ca să semneze tratatul de pace cu Austria într-o formă modificată de români. Un istoric al Conferinței a spus: "Alianții și nu România au fost cei care, pînă la urmă, au capitulat".

În timp ce primul ministru era la Paris, Regele, alarmat de cei care insistau asupra intențiilor stingiste ale partidului țărănesc, cere demisia lui Vaida și-l cheamă la guvern pe Averescu. Istoricul Seton-Watson consideră îndepărtarea lui Vaida, cel mai nesocotit gest al Regelui Ferdinand.

Cartea descrie apoi în amănunt a doua fugă a lui Carol cu Magda Lupescu. Cum numeroasele turpitudini ale lui Carol rămăseseră secrete, mulți români și ziariști străini dădeau vina pe Brătianu, Știrbei și chiar pe Regina Maria pentru îndepărtarea principelui.

În 1926 Regina Maria întreprinde faimoasa sa călătorie în Statele Unite care, din multe puncte de vedere frizează ridicolul. Oprindu-se la Paris, îl vede în public pe Carol. Din 1926 sănătatea Regelui Ferdinand se deteriorează. În toată perioada bolii, Carol își asediază mama cu scrisori, cerîndu-i să intervină pe lingă tatăl lui ca să fie repus în drepturile de principe moștenitor, nu rareori folosind minciuni, amenințări și șantaj. Din carte reiese că Regina Maria nu a fost la curent cu aducerea pe tron a lui Carol al II-lea, principalii protagoniști ai scenariului fiind Maniu și Prințul Nicolae.

Cu noua domnie, curtea regală se umple de parveniți și oameni deochiați de tipul Puiu Dumitrescu și Ernest Urdărea. Prima care a rupt relațiile cu noua curte a fost aristocrația. Autoarea evaluează la 40-50 milioane de dolari suma pe care Carol a transferat-o în străinătate,

între 1930 și 1940 folosindu-se de prietenii ai Magdei Lupescu sau de Max Auschnitt și Malaxa.

Regina Maria a avut prilejul să aducă un ultim serviciu țării refuzînd, cu toate insistențele, lui Carol, s-o vadă pe Magda Lupescu, fapt care ar fi fost folosit de amanta regelui în scopuri politice. Din acest moment, Carol al II-lea a impus mamei sale un regim de reședință supravegheată. La începutul anului 1937 sănătatea Reginei dă semne îngrijorătoare. Autoarea lasă să se înțeleagă că datorită lui Carol i s-au dat prea tîrziu îngrijiri medicale competente.

Cartea este interesantă pentru noi deoarece ne oferă imaginea pe care o americană de azi o are asupra evoluției istorice moderne a României. Sigur că unele judecăți asupra oamenilor politici din acea vreme și a societății românești ni se par severe, uneori nedrepte. Cel puțin acești oameni au reușit să făurească România mare. Dacă am face o comparație cu oamenii politici americani și dacă considerăm unde a ajuns Europa sub "leadership"-ul american, ne întrebăm care oameni politici sînt mai de criticat.

Cartea are și un epilog: "Sfîrșitul României, afirmă autoarea, a fost pecetluit odată cu semnarea pactului Hitler-Stalin, iar mai apoi cu decizia lui Churchill de a da lui Stalin o predominare de 90% asupra României." Și în acest caz avem impresia că autoarea se înșală. Churhill a înțeles din timp pericolul imperialismului sovietic, în timp ce Roosevelt și camarilla lui s-au prefăcut că nu-l văd.

Hannah Pakula își încheie cartea cu următoarele cuvinte: "Puțini români născuți după 1945 au auzit de Regina Maria. În ultimii 40 de ani, în România, faptele bune ale dinastiei Hohenzollern au fost date uitării - aproape un secol a fost șters din cărțile de istorie. Cele două mari temeri ale Reginei Maria s-au realizat: doi ani după moartea ei Carol a fost detronat, urit de toată suflarea românească, iar șase ani mai tîrziu, pericolul pe care-l presimțea, comunismul, s-a realizat. De aceea se poate spune că Regina Maria a murit la timp."

Vlad STOLOJAN

La articolul "Cum putem fi de folos poporului nostru" (LUPTA nr.40 din 22 iunie 1985) aș face câteva comentarii:

E greu, chiar și pentru un român neardelean să priceapă ce e cu Transilvania. Este românească, all right însă nepotrivit, chiar contraproductiv s-o amesteci la grămadă cu celelalte provincii. Căci este (mai este încă) un conglomerat de națiuni, cu drept de a se socoti occidentală, cu repulsi față de aspectele balcanice, levantine. Cu toți anii de după 1919, o netă diferență culturală există, persistă.

Cînd trupele românești s-au stabilit peste Carpați și o administrație românească a început să se înjghebeze cîntecul a fost:

Dumnezeu învîrte roata, roata

Să-ți dau douăzeci și cinci cu
boata, boata.

Adică la spate, mai ales unguurilor, asupritorii de odinioară, da, dar ceea ce a stîrnit, dacă nu oroare, dispreț. Plus coarștia.

Prin 1938, eram elev de liceu la Oradea (fiu de notar) și tîrgul, încă ungu-resc, avea și un ziar românesc sub pana unuia Dobrotă, fost profesor de liceu. Gurile rele și mai ales intelectualii maghiari pe care numitul îi ataca mereu în articolele sale, nu doar că au dezlăuit nerealizările academice ale lui Dobrotă ci au făcut și gluma de a pune o grămadă de bani într-o vitrină cu nota: "Cine prezintă diploma de bacalaureat a dlui Dobrotă, ia acești bani". Drept urmare, dat fiindcă ne aflam tocmai în campania Budapestei de revendicare a Ardealului, vajnicul ziarist a scris un articol devenit celebru și cu consecințe absolut funeste pe plan național: "O nouă noapte a Sf. Bartolomeu", îndemn la a termina violent și definitiv cu maghiarii din Ardeal. A fost o dovadă irefutabilă în mîinile diplomaților maghiari și nu puțin a contribuit la Dictatul de la Viena.

Apare în arenă olteanul Ceaușescu cu o ură instictivă, atavică, nu doar față de maghiar per se ci față de un Ardeal distinct și distins istoricește, cultural. El jicnește brutal susceptibilitățile maghiare și săsești, le cotropește bisericile confiscînd obiectele de cult și arhive, ulterior distruse și desfășoară operația tipic sovietică de dislocare a populației. Un Ardeal invadat de moldoveni, olteni etc. țărani deposedați de pămînt și deveniți peste noapte proletari, lucrători pe șantiere.

Nu-i vorba de persecuție elementului maghiar și nici de românizare ci doar de politică stupidă. De fapt, maghiarizarea Ardealului s-a reaprins odată cu instaurarea comunismului. O mare parte din activiști erau maghiari ori evrei maghiarizați. La fel Securitatea. Pe de altă parte, preotul român fiind arestat (greco-catolicii), ori terorizat și compromis (ortodocșii), țărani își botează pruncii la biserica romano-catolică maghiară ori unitariană. Și, în general, chiar românii ardeleni încep să vorbească de "vremea de pace" și îmbeșugare a vechiului imperiu K&K Ori că "în Ungaria e mai bine", ceea ce nimeni nu contestă.

Dacă vrem să păstrăm Ardealul ca parte a României cred că trebuie să analizăm documentul Unirii, să restabilim un statut și un climat care să-l facă un fel de Elveție, adică români-unguri-sași să conviețuiască ca egali, fără discriminări, cu șanse (oportunități) egale. Iar statul român să alimentezez mindra fiecărei națiuni conlocuitoare (nu să nesocotească trecutul istoric, contribuția săsească etc). Evident, nu te poți aștepta la o asemenea politică din partea lui Ceaușescu sau a ori-

cării alt regim comunist. Ceea ce nu înseamnă că un regim cum a fost cel dintre cele două războaie ar fi mult mai breaz.

Între timp, noi cei din exil, trebuie musai să nu călcăm în străchini. Orice pas greșit poate costa imens. Iar cei care se lasă duși de nas de "campania" pro-Transilvania inițiată la București ("hai la manifestație cu noi, ajută-ne... sîngele apă nu se face") comit crima de colaborare cu un regim cărui puțin îi pasă de Ardeal cînd vede "mare" o confederație comunistă cu inima la Kremlin.

Ceea ce ar fi pozitiv, servind cauza cu adevărat, nu e polemica cu unguirii ori între noi, ori cu morile de vînt, ci expunerea de documente privind ferocitatea deslănțuită în Ardealul de Nord, cedat, pe timpul ocupației. Crime săvîrșite asupra românilor și evreilor (mai ales împotriva acestora din urmă).

Aș fi fericit, dacă s-ar studia "chestiunea Ardealului" și iniția o acțiune de stabilire a tacticii și strategiei politice care să repare greșelile făcute, să contrabalanseze irendenta maghiară și să convingă lumea de justetea cauzei românești.

Nicholas STOIA
(USA)

PROCESUL PORDEA

În fața Curții de Apel de la Paris (camera 11) a fost pledat, pe data de 26/9 1985, apelul făcut de ziarul «LE MATIN» și de ziarista Agathe Lojeart împotriva sentinței tribunalului corecțional care îi condamnase pe data de 22/2 1985, pentru defăimare, în urma articolului pe care îl publicaseră în ajunul alegerilor pentru Parlamentul European.

Spre deosebire de prima instanță, în care martorii fuseseră audiați și procurorul făcuse rechizitoriul, în fața Curții de Apel au luat cuvîntul numai impincinații și avocații lor.

Agathe Lojeart declară că și-a început ancheta după ce primise informații, din diferite surse, că G. A. Pordea, candidat, de origine română, la Parlamentul European pe lista condusă de Le Pen, avea legături cu reprezentanții regimului de la București și că titlul de consul onorific al Poloniei, pe care-l utiliza, nu avea nici o bază ci numai scopul de a capta voturile alegătorilor de origine poloneză din Franța. În ajunul procesului în primă instanță, ziarista îl întilnise pe fostul șef al Securității RSR, Pacepa, și publicase interviul cu el în «LE MATIN» din 1/2 1985, ziua procesului.

În câteva cuvinte, defăimatul afirmă că, pentru el, procesul are o importanță majoră pe plan moral și că lasă avocatului său sarcina replicii.

Avocatul ziaristei, batonicierul Coutureau, se întrebă dacă sentința tribunalului nu se datorește nemulțumirii sale față de faptul că un al doilea articol intitulat "Deputatul lui Le Pen, un spion român", fusese publicat în dimineața deschiderii procesului, deoarece faptele menționate nu constituie o defăimare dat fiind că G.A. Pordea a publicat articole în "Vestitorul" (ziarul bisericii ortodoxe de la Paris care depinde de Patriarhia de la București), în "Dreptatea" de la New York, precum și în publicația lui Iosif Constantin Drăgan din Italia, ale cărui legături cu RSR-ul sint cunoscute. În plus, în repetate rînduri, Pordea și-a însușit, atît în conferințe cit și în Parlamentul European, poziții asemănătoare celor ale lui lui Ceaușescu în politica externă, afirmînd independența acestuia față de URSS și ducînd o campanie de învîrșire împotriva unguurilor din Transilvania.

Maestrul Wagner, apărătorul defăimatului, afirmă că ziarista era de rea credință deoarece publicarea articolului în ajunul alegerilor, cînd nu mai exista posibilitatea unui răspuns public, avea ca scop să dăuneze partidului condus de Le Pen. Pe de altă parte, insinuările privind cariera diplomatică a lui G.A.Pordea în post la Haga (Olanda) între 1946-48, legăturile ce i se atribuie cu regimul de la București, precum și faptul că titlul de consul onorific al Poloniei i-a fost contestat, constituie, indiscutabil, o defăimare. Cît despre poziția față de unguiri, avocatul a explicat-o prin obirșia transilvăneană a defăimatului.

Sentința va fi dată în 30 octombrie.

DECLARAȚIA ROMÂNILOR LIBERI

În cadrul dezbaterii propuse în nr. 41 al revistei LUPTA privind Declarația Românilor Liberi, publicăm extrase din scrisorile primite la redacție.

Primim de la dl.dr. Aug. Al. BIDIAN

Citind "Declarația Românilor Liberi", publicată în LUPTA nr.41 din 7 iulie 1985, consider că este binevenit a vă aduce la cunoștință că în august 1983 Consiliul Legiunii a făcut cunoscut principiile de bază după care se conduce, principiile publicate în "Declarația dela Madrid". Or, principiile acestei declarații se aseamănă cu cele anunțate în "Declarația" publicată în LUPTA. Acest fapt îl consider de foarte bun augur pentru viitorul României libere. Alăturat anexez "Declarația dela Madrid" pentru a lua cunoștință de ea.

DECLARAȚIA ROMÂNILOR DELA MADRID

- Libertatea poporului Român în frontierele naționale așa cum au fost stabilite prin tratatele internaționale și cum se aflau la 31 dec. 1939,
- dreptul națiunii române de a valorifica patrimoniul național și de a beneficia de produsul muncii sale,
- păstrarea esențelor permanente ale tradiției românești,
- credința în religia lui Christos și în spiritul bisericii creștine,
- respectul față de persoana umană fără deosebire de rasă, religie sau convingeri politice,
- excluderea oricărei forme de violență în acțiuni,
- dezvoltarea culturii românești în relație cu marile culturi universale,
- răspîndirea culturii populare,
- orientarea neamului românesc în spiritul național și creștin,
- asigurarea progresului și justiției sociale prin egalitatea tuturor în drepturi și datorii,
- menținerea relațiilor de prietenie cu popoarele vecine libere și cu toate țările care sunt însuflețite de aceleași idealuri umanitare,
- sprijinirea unității Europei în libertate deplină.

Este proclamat primatul luptei contra comunismului internațional ateu și asupritor de popoare. Consiliul Legiunii sprijină instaurarea unui regim de democrație sănătoasă, pluralistă în România liberă, care să stimuleze progresul națiunii române caracterizat de omenia lui înăscută....

Semnează în numele Consiliului Legiunii
Constantin PAPANACE (Președinte)

*****

...În Transilvania, procesul de maghiarizare a avut o intensitate foarte mare. Eu provin dintr-o familie bihoreană. Sint ramuri adiacente în familie care țin de unguiri. Din partea lui tata, numai tata și bunicu, fie iertat, au reușit să-și schimbe numele în nume românești, tata fiind cel mai mare dintre frați și surori.

La refugiu, prin intrarea unguurilor din nou în comună, bunica și alți șapte copii au rămas cu nume ungurești. Iar după război nu s-a mai putut face nimic. Așa că, în aceeași familie, bunicu avea nume româneșc iar bunica nume ungu-resc!...

Acum tata și noi, băieții lui avem nume româneșc (în țară mai există un Ierugan, dnu în spîță directă, nu-l cunosc) iar trei unchi și verii noștri au nume ungu-resc.

În Transilvania e nevoie de un efort enorm pentru a renaște sentimentul românesc la cei maghiarizați.

În principiu mă asociez Declarației Românilor Liberi.

IERUGAN Horca Augustin
(FRANȚA)

= PENULTIMA ORĂ =

★

Cu litere de-o șchioapă, le pagina externă a Scînteii din 28 septembrie, se lățește titlul: "Poziția României (?), aprecierile și considerentele președintelui (știți care) privind problemele înscrise pe ordinea de zi a celei de a 40-a sesiuni a Adunării Generale ONU" și apoi, cu litere cit mai mici și mai palide: "Prezentate de ministrul afacerilor externe Ștefan Andrei". Adică ministrul n-are altă utilitate decît aceea de a apăsa pe propriul buton de emisie, banda fiind înregistrată de acasă.

Să vedem însă care sînt "aprecierile" și în ce constă "considerentele" celui mai președinte.

Dînsul se bucură, cum era și firesc, de moratoriul propus de Gorbaciov. Și fiindcă veni vorba, Evtuşenko a publicat deja în Pravda un poem în care moratoriul este cîntat ca o mare dată în istoria umanității de ei... Nu mai e loc în istoria umanității de ei... Nu mai rămîne, socotește Ceaușescu decît "ca și SUA să răspundă pozitiv acestor inițiative". Atît le lipsea Statelor Unite, indemnul lui Ceaușescu.

O altă "considerație" la fel de originală, este opțiunea "hotărîită" pentru reluarea politicii de destindere. Curios, tocmai cînd și Gorbaciov are aceeași părere... Tot atît de personală e și propunerea "soluționării pe calea tratativelor a problemelor litigioase". Exact ce fac sovieticii în Afganistan...

În același spirit de pașnică cotropire, "reafirmă" (nu că s-ar repeta!) sprijinul activ dat R.P.D. Coreene pentru "unificarea pașnică" a țării.

Odată rezolvată problema păcii în lume, ajungem și la ce ne doare: datoriile. Dînsul propune un "ansamblu de principii", după sistemul ce-i al tău e și al meu, ce-i al meu e numai al meu:

- anularea datoriilor pentru țările cu un venit pe locuitor de pînă la 500-600 dolari, o

CASA ROMÂNEASCĂ

Simbătă, 26 octombrie, orele 17, la sediul Casei Românești (15 rue de Flandre 75019 Paris Metro: Stalingrad), va avea loc conferința dlui prof.dr. V.SERGIESCU, intitulată "Profesorul Șerban Țițeica".

*****

Casa Românească și Biblioteca Română din Paris convoacă pe toți membri săi luni, 21 octombrie 1985, orele 18.30, la sediul din 15 rue de Flandre 75019 Paris la:

ADUNAREA GENERALĂ ORDINARĂ

Ordinea de zi: 1. raport anual de activitate; 2. raport financiar; 3. problema noului local; 4. diverse.

FUNDAȚIA CULTURALĂ ROMÂNĂ DIN MADRID

Vă invită la manifestarea culturală care va avea loc pe 11 octombrie 1985, orele 18, în Sala Pasteur din Domus Medica, 75007 Paris, Metro: Latour-Maubourg. Vor conferenția: VINTILĂ HORIA, RADU ENESCU, MIHAI MĂRCULESCU, L. M. ARCADE, CICERONE POGHIRC. Manifestarea va fi prezidată de prof. dr. AURELIO RAUTA, secretarul general al Fundației.

****

În ziua de 12 octombrie, la orele 10, în aceeași sală, împreună cu Asociația Comuniune și Solidaritate, Fundația Culturală de la Madrid va organiza o MASĂ ROTUNDĂ cu tema: "Ortodoxia și Apusul". Vor participa: RADU ENESCU, R. P. VIOREL MEHEDINȚU, MIHAI FOTIN ENESCU, THEODOR CAZABAN, VINTILĂ HORIA, Mgr. OCTAVIAN BĂRLEA, R.P. ALEXANDRU MIRCEA, HORIA STAMATU, ȘTEFAN GANE.

reducere importantă a acestor datorii pentru țările cu un venit național pînă la 1000-1200 dolari pe locuitor și o reducere de 30 pînă la 50% a datoriilor pentru țările în curs de dezvoltare;

- reeșalonarea acestei datorii să se facă pe termen lung și cu o perioadă de grație de 3-5 ani;

- stabilirea de plafoane raționale (!) ale datelor de dobîndă, iar diferențele plătite în plus în ultimii ani să fie deduse din datoriile restante;

- crearea cu contribuția țărilor dezvoltate a unui fond special, din care să se acorde țărilor în curs de dezvoltare noi credite, cu dobînzii raționale (!);

De ce oare Ceaușescu continuă să ceară lumii capitaliste și nu se adresează fratelui mai mare? Și apoi, cînd a făcut un așa prăpăd economic pe banii altora, ce credit își închipuie că mai au "propunerile lui constructive"?

ABONATI-VA
LA L U P T A

D E C E S E

LA PARIS. Pe 20 septembrie 1985 a murit într-un cumplit accident RODICA CATANA (n. Pop), profesoară la Ecole Gerson. A fost înmormîntată pe 2 octombrie, în cavoul familiei din Cimitirul Bagneux.

****

Familia GHICA anunță că, pe data de 23 noiembrie 1985, la orele 11,30, la Biserica Ortodoxă Română (9 bis rue Jean de Beauvais 75005 Paris) va avea loc PARASTASUL ÎN MEMORIA MEMBRILOR FAMILIEI ALE CĂROR OSEMINTE AU FOST PROFANATE CU OCAZIA DĂRÎMĂRII MÎNĂSTIRII PANTELIMON, din BUCUREȘTI.

ÎN ȚARĂ. Dr. ing. Raul Mihail; Ecaterina Fleischer; ing. Ion Stupari; Vali Tudose; Ana Popescu; farm. Ovidiu Ghiocă; Adalbert Lunčan; Victoria Săhleanu; ing. Mircea Baciuc; Constantin Condeescu; Dumitru Zaharachescu; Tereza Unvari; Silvia Betea; prof. Cornelia Stăncescu-Grumăzescu; dr. Bratu Vasile; ing. Dimitrie Firvulescu; Constantin Cristodulo; ing. Mihai Vasiliu; Lucica Tocaci; Maria Costea; ing. Mihai Frumosu; Constantin Georgescu; Leonte Mitti Aurel; Mia Vasiliu; Cuculea Nicolae; Margareta Simionescu; Paul Ionescu Quintus-Voiculescu; Ștefan Grecu, la 82 de ani; Elena Săndulescu; Aurica Tatos, la 100 de ani; prof. Valentina Ursu; Sofia M. Focșeneanu; ing. Vladimir Stancu; avocat Iancu Cafegiu; Ioana Cesianu; ing. Paul Hîncu; dr. Amalia Balter; Mihai Ioan (promoția 1934 a Liceului militar din Tirgu Mureș), Sergiu Lupășcu; Maria Tănăsui-ca; av. Constantin Pitaru; p prof. Alexandrina Hagiu; Ioan Mursa; Georgeta Bălan; Petruța Grigorescu, la 87 de ani; Nastasia Melinschi; Geoge Munteanu, la 92 de ani; Pierre Verone; Eugenia Bărbulescu (n. Wiermescu); Lucrețiu Florescu; prof. Petre Niculae, la 89 de ani; Christopol Alexandru; Mihail Sănescu; Ion Georgescu; Mihail Steriade; Grigore Brătianu; Ecaterina Cișmigiu, la 82 de ani; Alex. Rădulescu; Theodor -D. Pavlovici; Sofi Stroescu; Paul Dimitriu; Luminița Barzu

★
Cine știe unde se află Hotelul Intercontinental (cine nu, poate își amintește unde era Circul de Stat sau țigăncile cu flori) poate urmări mental coada la benzină care începe aici, cotește pe Batiștei și ajunge pînă după Grădina Icoanei. Asta ca spațiu. Ca timp, imposibil de limitat: 7-10 ore, o noapte...

★
Din Franța se poate telefona prin automat în țară. Prefixul pentru România este 40 iar pentru București 0.

★
"Cine n-a murit astă iarnă, o să regrete la toamnă" zice, macabru, ultimul banc din țară.

NATURALIZĂRI

"Journal Officiel" din 22 și 26 septembrie 1985 a publicat numele următoarelor persoane de origine română care au obținut naturalizarea franceză: Vuerich Minerva Aurora, născută la Cluj; Papp Ștefan Eugen, născut la Oradea.

le combat

Directeur : Mihai Korné

7/10/1985

NUMÉRO 45

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français :		En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit :
FRANCE	FRF 200	DEM 100 - CHF 90 - GBP 25
EUROPE	FRF 250	
Par avion :		
AFRIQUE	FRF 300	USD 45 ou équivalent
AMÉRIQUE DU NORD	FRF 300	USD 45 ou CAD 53
ISRAËL	FRF 300	SHEKEL 2560
AMÉRIQUE DU SUD	FRF 350	USD 51 ou équivalent
AUSTRALIE	FRF 350	DOLLAR AUSTRALIEN 60

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France
Téléphone : (33-1) 802.29.29 - Téléc 270152F
Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

LE 40ème ANNIVERSAIRE DE L'ONU par Cyrille Mytrowytsch

L'année 1985 est riche en anniversaires, les uns plus significatifs que les autres ; on risque de ne pas saisir le sens et les implications de chacun d'entre eux.

Pour les Européens du Centre et de l'Est cela est même plus important que pour les Occidentaux qui se résignent facilement à l'actuelle « drôle de paix » dont ils bénéficient depuis voilà 40 ans. Les originaires de l'Europe du Centre et de l'Est vivent, par contre le drame - le cauchemar - de leurs peuples et résistent avec quelques difficultés au chant des Sirènes de la « détente ».

Un des anniversaires des plus significatifs est celui de la fondation de l'Organisation des Nations Unies à San Francisco le 26 juin 1945 qui vient d'être célébré lors de la session de l'ONU en septembre. Nos peuples, sortis de la guerre dont ils ont supporté le va-et-vient meurtrier plus que toute autre partie du monde, auraient pu s'attendre à accéder, après les règlements et traités de paix, en nations souveraines et libres à ce forum international. En effet, l'accession à l'ONU était, depuis la fin de la guerre, la consécration de la libération pour maintes nations occupées ou colonisées.

Pour nos peuples le processus s'est avéré à rebours ; ceux qui y étaient admis, ont été progressivement réduits à un rôle de satellites-fantoches et d'autres n'y ont pas été admis du tout, comme les états baltes dont l'annexion par l'URSS n'a pourtant pas été reconnue par les Occidentaux ; d'autres encore comme l'Ukraine et la Biélorussie y ont été admis par marchandage diplomatique, même si leur statut formel et le prix de sang payé pendant la guerre le justifiaient amplement.

Or, l'anniversaire de l'ONU soulève un problème de principe : l'ONU est-elle fondée sur le principe intangible de la souveraineté de tous les peuples égaux devant le droit - ou bien est-elle simplement un forum de rencontre des Etats présents de fait dans la vie internationale à un moment, sans considération de leur légitimité ?

Cette contradiction ne cesse de resurgir dans les rapports entre les membres de l'ONU qui se placent, conjoncturellement, sur l'un ou l'autre niveau.

Cependant, à notre époque de la Charte universelle des droits de l'homme et des peuples, il ne devrait pas y avoir de doute à ce sujet.

Les originaires des pays asservis par l'Union Soviétique doivent défendre ensemble avec leurs peuples le principe fondamental de l'ONU en exigeant qu'il soit respecté intégralement. Il faut rappeler à ce propos aux partisans de la « real-politik » que le cynisme et les compromissions ont toujours fini par se venger en politique sur leurs tenants eux-mêmes (cf. Munich ou Yalta).

ROUMANIE

A la suite d'un incident qui a provoqué au mois de mai la mort de plusieurs personnes pendant « une soirée poétique » à Ploesti, le poète officiel Adrian Paunescu qui a bénéficié pendant des années du support de la famille Ceausescu, semble être en disgrâce et soumis à une enquête de la police secrète.

Depuis des années, l'un des moyens les plus étranges de propagande utilisé par le régime auprès des jeunes, a été les soi-disant réunions culturelles et folkloriques de la « Cîntarea Romaniei » (le chant de la Roumanie) où la musique, l'alcool et la poésie étaient utilisés pour faire le lien entre les sentiments nationalistes, la propagande en faveur du régime et en particulier le culte de Ceausescu lui-même. Sans discussion, Paunescu était le meilleur dans ce genre de grands spectacles au cours desquels ses poèmes, ayant parfois un double sens, provoquaient un réel enthousiasme parmi la jeunesse et même parmi les adultes. Lorsque l'assistance était surchauffée, il trouvait toujours un moyen pour quitter l'ambiguïté et faire l'éloge d'une manière ou d'une autre de son protecteur. Il a été probablement l'un des plus efficaces architectes du culte de la personnalité qui a été créé autour de Ceausescu. Cela lui a apporté de grands bénéfices grâce à l'influence dont il usait dans de nombreux domaines pour rendre service à ceux qui en échange lui donnaient des pots.

Ces exigences, de l'accession libre et de la représentation souveraine de tous les peuples conformément aux Chartes de l'ONU et des droits de l'homme, doivent s'appliquer à tous les peuples du Centre et de l'Est de l'Europe qui ont proclamé leur indépendance depuis 1918 sur les ruines des empires des tsars, des kaisers et du sultan et qui ont été successivement réduits depuis 1920, à travers 1939/40 et après 1945 à un état de vassalité, en fait à un asservissement. Leur rôle et leur représentativité à l'ONU et dans les instances internationales sont devenus insignifiants.

Une politique cohérente de l'Occident devrait aller dans le sens du renforcement de l'exercice de la souveraineté des peuples asservis par l'Union Soviétique et en particulier de l'accession aux Nations Unies de ceux qui n'y sont pas encore représentés. Rappelons à ce propos que ce n'est pas l'arithmétique des voix à l'ONU qui doit guider cette politique, la situation ne changerait pas beaucoup à ce niveau, mais bien la promotion des droits des peuples à disposer d'eux-mêmes. Réaffirmer ces droits, revendiquer leur application, dénoncer leur usurpation, déployer des initiatives s'adressant à la conscience de la souveraineté des peuples du Centre et de l'Est Européen - c'est la meilleure politique au niveau de l'ONU par laquelle l'Occident pourrait soutenir la lutte de ces peuples pour la démocratie et leur souveraineté.

de vin ainsi que pour procéder lui-même certaines opérations commerciales telles la vente de médicaments miracle contre le cancer, fabriqués par un de ses amis docteur et la vente de ticket d'entrée à ses spectacle et à son profit.

A Ploesti, située à 60 km de Bucarest les choses se sont gâtées lorsque sur un stade bondé une pluie torrentielle suivie par un orage s'est abattue. Le publique a prié et a voulu sortir mais une des entrées était fermée par des chaînes, ce qui n'a fait qu'accroître la panique.

Apparemment lors des investigations policières, beaucoup de choses faites par Paunescu n'ont pu être passées sous silence et sont devenues embarrassantes. Actuellement le tout est de savoir s'il pourra être encore utile à son protecteur dans sa future propagande ou non ?

Alors que la technique de propagande par la poésie a atteint en Roumanie un niveau inconnu ailleurs, elle est loin d'être unique dans ce pays. En fait, un phénomène similaire s'est développé il y a de nombreuses années en Union Soviétique lorsque Evtouchenko, à l'époque jeune poète, lisait ses poèmes dans les parcs publics à la foule enthousiaste du temps de Khrouchtchev. Les temps ont changé pour le pire en Union Soviétique et dans d'autres pays communistes. La poésie a été remplacée par l'alcool.

POLOGNE

Une partie de la dette polonaise, c'est-à-dire 12 milliards de dollars qui devaient être payés entre 1982 et 1984, a été reprogrammée pour être payée entre 1991 et 1997.

Actuellement, la dette totale polonaise dépasse 27 milliards de dollars et les intérêts annuels au taux actuel dépassent 2 milliards. Jusqu'en 1991, cela veut dire 12 à 14 milliards qui devront s'ajouter aux 27 déjà existants à condition que les taux n'augmentent pas !

Le GROUPE DE PARIS organise une discussion publique le : **Samedi 16 Novembre 1985** au : Musée Social 5, rue Las-Cases 75007 PARIS (Métro : Solférino) sur le thème : **TECHNOLOGIE ET LIBERTE**

en Europe du Centre et de l'Est (URSS)
Chaque rapport sera suivi de discussions :
De 9 h à 13 heures :

- 1) *Le Monde et la révolution technologique* par Marko Krstic ;
- 2) *Evolution technologique et démographique en Europe du Centre et de l'Est* par Cyrille Mytrowytsch.

De 14 h à 19 heures :

- 1) *L'expérience de l'autogestion yougoslave* par Dragas Keseljovic ;
- 2) *Syndicalisme et progrès technologique (expérience polonaise)* par André Deblinski ;
- 3) *Liberté, technologie et créativité* par Michel Korné.

Interview faite en juin 1985 de Marcel Schapira, grand commandeur du Suprême Conseil de Roumanie, qui est le seul Suprême Conseil existant dans toute l'Europe du Centre et de l'Est, les autres Européens du Centre et de l'Union Soviétique n'ayant pas de Suprême Conseil. Les questions formulées par Michel Korné (MK) sont en italiques et les réponses de Marcel Schapira (MS) en caractères normaux.

Les premières réponses (Le Combat No. 44) rappellent en bref l'histoire de la franc-maçonnerie en Europe du Centre et de l'Est, notamment en Russie et en Ukraine.

MK : Vous avez souvent parlé du rôle des nobles dans la franc-maçonnerie aussi bien en Russie qu'en Pologne et en Hongrie. J'avais pour ma part l'impression que la franc-maçonnerie était, plutôt l'apanage de la bourgeoisie et qu'elle s'était manifestée par opposition à l'aristocratie.

MS : Dans les grands pays comme dans les pays plus jeunes, la franc-maçonnerie a toujours été composée d'une part par la noblesse progressiste et d'autre part par l'intellectualité. A cela se sont souvent joint des membres de l'église qui faisaient partie de l'intellectualité.

MK : Pourtant à l'époque l'église était contre la maçonnerie.

MS : Je parlais en fait des églises non catholiques à la seule exception de l'église Uniate qui a eu elle aussi un grand nombre de membres qui appartenaient à la franc-maçonnerie, notamment dans le cas particulier de la Roumanie. Il y avait également un grand nombre d'évêques et de prélats orthodoxes qui combattaient pour l'indépendance de la Roumanie et qui de ce fait se trouvaient d'eux-mêmes dans les rangs de la maçonnerie.

Le rôle des nobles, des intellectuels et des prêtres s'explique par le fait qu'ils étaient les gens les plus éclairés à une période où le peuple dans son ensemble était dans l'impossibilité de participer à l'évolution des idées modernes simplement par manque de connaissances. Bien évidemment à ces cadres s'ajoutait la classe commerçante.

MK : La situation à ce jour a complètement changé car ni en URSS ni dans les pays de l'Europe du Centre on ne trouve plus d'organisations maçonniques autorisées et ceux des francs-maçons qui y vivent encore, notamment en Europe du Centre, sont des personnes pour la plupart assez âgées. La répression contre eux a été des plus dures et un très grand nombre a été exterminé.

MS : En URSS, il n'y a en effet que des réminiscences transmises de père en fils, des idées qui ont survécu à travers une certaine littérature qui n'était pas interdite. Il y a quelques chercheurs qui s'intéressent au sujet à titre culturel mais qui n'osent pas développer les idées. En tant que structures, en Union Soviétique, il y a longtemps que la maçonnerie n'existe plus.

Pour l'Europe du Centre, par contre, il faut tenir compte du fait que les événements se sont déroulés avec 30 années de retard, par rapport à la révolution bolchévique et qu'il y a encore des contemporains qui peuvent eux-mêmes transmettre la tradition maçonnique autour d'eux. Il n'y a toutefois plus de structures maçonniques puisque la franc-maçonnerie est interdite, que ses membres ont été pour la plupart arrêtés, certains ont été torturés et exterminés.

D'autres régimes de dictature ont eu un comportement analogue, ce fut notamment le cas de la dictature d'Hitler où les francs-maçons ont été persécutés et torturés. Je dois dire aussi qu'il y a des dictatures dont le comportement à l'égard de la maçonnerie est différent. La maçonnerie existe par exemple au Chili. Elle ne collabore pas avec le régime mais ce dernier n'a pas osé l'attaquer. Elle n'est d'ailleurs pas un danger pour le régime car la classe moyenne soutient le régime nonobstant le fait qu'historiquement le régime précédent, celui d'Allende, était un régime dont le chef, Allende, était franc-maçon. Cette même classe moyenne qui avait soutenu Allende pour amener le changement, s'est tourné contre lui lorsque ce dernier, qui n'était pas communiste, s'est entouré de communistes, devenant leur prisonnier.

Un autre exemple est donné par la franc-

maçonnerie d'Argentine qui même pendant le régime de dictature militaire de Péron et de ceux qui lui ont succédé, a toujours continué à exister sans soutenir le régime, mais en étant accepté par ce régime.

MK : Quelle est l'optique de la franc-maçonnerie quant à l'Europe ? Vous savez qu'actuellement le problème est en discussion du fait qu'après avoir subi le partage de cette Europe que l'on impute à Yalta à tort ou à raison, l'Occident est en train de se réveiller. Le Président américain s'est déclaré contre le partage de l'Europe et le Président français a dit qu'il faut sortir de Yalta. Alors la question se pose jusqu'où faut-il aller et comment faut-il en sortir ? J'ai l'impression qu'il y a deux courants de pensée, un est plutôt axé sur le rétablissement de ce qui a été appelé le cordon sanitaire ou la ligne Curzon entre les deux guerres. Cela a été formulé par Brzezinski, l'ancien conseiller du président Carter, il n'y a pas si longtemps lorsqu'il a écrit sur Yalta. Il se proposait sinon comme objectif ultime en tous les cas comme objectif à court terme d'essayer de dégager les pays de l'Europe du Centre de l'emprise soviétique.

Il y a une autre optique qui considère que la solution n'est pas d'arracher à l'URSS l'un ou l'autre des pays en lui laissant la force de les reprendre mais d'essayer de provoquer un changement pacifique qui transforme la société soviétique en même temps qu'elle transforme les pays de l'Europe du Centre. Donc une action globale qui vise tous les Européens du Centre et de l'Est. Cette idée s'est exprimée dans le discours de Strasbourg du Président américain le 8 mai 1985 quand il a parlé de son espoir de voir au début du 21ème siècle, c'est-à-dire dans 15 ans d'ici, une libre circulation des personnes entre Moscou et Lisbonne. Je dois dire que ce genre d'approche me paraît extrêmement encourageant. Ce sont les deux idées qui nous intéressent pour délivrer l'Europe de l'emprise exercée par les communistes.

MS : Pour mieux comprendre la position de la franc-maçonnerie concernant ce problème, je vous dirais d'abord que le Président Reagan est lui-même franc-maçon et par ailleurs je vous dirais que la franc-maçonnerie n'a pas des positions sur les détails politiques. La franc-maçonnerie a des positions à l'égard des causes et des problèmes nationaux. Chaque franc-maçon exerce ses activités politiques dans le cadre de certains partis de son choix. Vous avez en France des francs-maçons qui sont députés socialistes ou RPR. Vous avez de manière générale des francs-maçons qui sont conservateurs ou qui sont de droite ou de gauche, à l'exclusion bien sûr de l'extrême droite ou de l'extrême gauche.

Je ne peux pas dire que la franc-maçonnerie a une position sur le problème de Yalta. La franc-maçonnerie argentine s'intéresse très peu à Yalta par exemple. Nous Roumains, sommes, par contre, intéressés parce que nous sommes concernés.

Deux principes sont pour nous primordiaux : la franc-maçonnerie n'est pas une idéologie, c'est un idéal. Nous sommes des idéalistes, et non des idéologues. Nous sommes en outre très attachés à ce que nous appelons « la chaîne de l'Union ». C'est une chaîne où tous les hommes, où toutes les nations et tous les pays se donnent la main. ce qui veut dire que demain nous espérons arriver à réaliser une fraternité de tous les états du monde. Cela est un parcours à terme qui fait partie de notre idéal.

Pour l'instant cela peut être considéré comme utopique. Dans notre conception, les francs-maçons sont des ouvriers qui bâtissent le temple idéal de l'humanité. Dans lequel tous les hommes seront des frères. C'est cela la fraternité. Alors toute séparation, toute aspérité, tout conflit nous le condamnons. Nous sommes des pacifistes mais cela ne nous

empêche guère d'être des combattants, officiers ou soldats dans une armée qui défend sa patrie.

MK : Pourquoi est-ce que vous vous placez sur le plan national, aujourd'hui, quand ce plan est en train d'être dépassé ?

MS : Le dépassement du plan national n'est qu'une deuxième étape. La première étape est celle dans laquelle les francs-maçons sont des combattants pour l'indépendance de leur patrie. Sur ce point, il n'y a pas de concessions. Lorsque l'indépendance et la liberté de son pays sont acquises, et j'attache beaucoup d'importance à cette notion de liberté liée à celle d'indépendance, nous passons à l'étape ultérieure, à l'unification, non pas politique, non pas nationale, mais où nous aimerions intégrer tous les pays dans une fraternité mondiale.

Fraternité veut dire libre circulation, fraternité veut dire collaboration, examen commun des problèmes, c'est-à-dire suppression de certaines entraves, qui sont encore pratiqués entre des pays qui se considèrent amis. Mais cette unification ne veut pas dire uniformité. Nous sommes contre l'uniformité, car nous estimons que chacun doit conserver sa diversité, sa culture propre.

MK : Cela constitue donc une manière de pensée qui ne s'arrête ni à la ligne Curzon, ni à d'autres frontières mais cela n'empêche que vous ne pouvez pas ignorer l'étendue du cadre européen.

MS : Le problème européen est un problème politique sur lequel la maçonnerie ne peut pas se prononcer, en accord complet. Elle n'a pas de parti à prendre, pour éviter des positions différentes de ces membres. Ce que nous pouvons dire c'est que tous les Européens et tous les pays de l'Europe doivent être indépendants et que tous les peuples de l'Europe doivent être libres pour qu'ils retrouvent le caractère culturel spécifique de chacun des peuples. Ce n'est qu'après que l'on peut discuter de l'étendue de la communauté européenne.

Je ne vous cache pas qu'il y a un grand nombre de francs-maçons qui sont actuellement membres du Parlement Européen et des hommes politiques qui ont déterminé en quelque sorte la création de cette Europe. L'union est une de nos préoccupations fondamentales, donc implicitement l'union de l'Europe. Nous, les francs-maçons, sommes Européens, nous sommes pour l'Europe entière. Le Centre et l'Est de l'Europe sont des pays européens et les Occidentaux ne peuvent pas s'installer dans l'idée que ce n'est qu'eux seuls qui sont l'Europe. Le jour où tous les pays européens s'intégreront dans les mêmes conditions de vie, c'est-à-dire de liberté et d'indépendance, il y aura lieu de supprimer les entraves qui empêchent aujourd'hui un libre et normal épanouissement de ces peuples parce qu'il existe encore des égoïsmes qui font que l'unité européenne n'est pas au niveau nécessaire pour être efficace pour tout le monde.

Nous sommes justement pour la répartition égale des privilèges et des avantages et nous sommes contre une centralisation qui fasse perdre le spécifique de chaque nation, contre les fantaisies d'un espéranto comme langue commune mais nous sommes pour encourager l'étude des langues européennes dans tous les lycées et toutes les écoles pour qu'il puisse y avoir une meilleure compréhension entre les Européens.

Comme vous le voyez, notre action ne se situe pas sur le plan politique mais sur le plan spirituel et de l'éducation. Ce problème de compréhension entre les peuples nous paraît fondamental pour pouvoir arriver à l'union et pour pouvoir empêcher les guerres futures.

(A suivre)